

MEGNYILT

a

TULIPÁN GYERMEK-OTTHON

DARVAS JENŐ

Ő fensége József főherceg udvari szállító

nagy arányokban megnagyobbított

gyermekruházati cikkek áruháza

az új

Haris-épületben

IV., Koronaherczeg-utca 8|a szám,

hol e hó 25-ig minden vásárló,

ki 20 korona értékű árut vesz,

teljesen ingyen kap

fiugyermek részére egy megfelelő nagyságu szarvasbőr nadrágot, avagy leányka részére egy debreczeni motivumu fehér bőrreticult. Ezen ajándéktárgyak a kirakatokban megtekinthetők!

Kivánságra nagy képes árjegyzékemet ingyen és bérmentesen megküldöm!

Szabott árak!

Előzékeny kiszolgálás!

Szabott árak!

38. SZ. 1911. (58. ÉVFOLYAM.)

SZERKESZTŐ
HOITSY PÁL.

BUDAPEST, SEPTEMBER 17.

Szerkesztési iroda: IV. Reáltanoda-utca 5.
Kiadóhivatal: IV. Egyetem-utca 4.

Egyes szám
ára 40 fillér.

Előfizetési feltételek: Egész évre — 20 korona.
Félévre — 10 korona. n
Negyedévre — 5 korona.

A «Világkrónika»-val
edvéként 1 koronával
több.

Külföldi előfizetéseket a postailag meghatározott viteldij is csatolandó.

A NEMZETI SZALON ŐSZI KIÁLLÍTÁSA.

MÁR ÉVEK ÓTA megszokott jelentéktelen módon indul meg az ideai művészeti szezon is, az amúgy sem élénk szeptemberi érdeklődést nem igen törekednek művészeti egyesüléseink valami érdekesebb kiállítással felcsigázni. Egyet-mást mégis láttunk a Nemzeti Szalon kiállításán, a miről beszámolhatunk olvasóinknak.

Bottlik Tibor határozottan tehetségnek ígérkezik Párisból küldött képeivel. Kétségtelen, hogy jól tud rajzolni az ecsettel, kevés, könnyedén odavetett eszközzel sokat tud mondani, friss, nem affektált, fiatalosan üde felfogású. Természetesen erősen benne él abban a finom párisi levegőben, melynek artisztikus hatása és könnyedsége mindenkire rányomja bélyegét, kit sorsa a szajnaparti városba visz. Természetesen ő is erősen Césanne hatása alatt áll. Csakhogy nem a grotesk oldalait olvastja magába, hanem az értékesebbeket, nem utánzóhatatlanul genialis esetlenségeit, hanem inkább szín és felületábrázolásbeli erőteljességét. Festési technikája is érdekes, a legújabb párisi divat szerint nyers, alapozatlan vászonra fest, innét színeinek változatlan frissesége. Egy-néhány képén határozott fiatalkori gyengeségek és megalkuvások vannak, mint a gyermek arcképén, viszont az aktképek, csendéletek sikerültebbek.

Augustin Mariska állatképeiről meglátszik, hogy szereti a tárgyát, jól meglátja az állatok mozgását, van érzéke sajátos lelki életük iránt. Talán valamikor lendíteni fog siralmas állapotban tengődő állatfetésünkön.

Hüvös László szobrászati kísérletei inkább csak kiábrándulást keltenek. A fiatal szobrász pályájára és művészeti sikereire annyi ügyesen elhelyezett ujságcikkkecske hívta fel már közönségünk figyelmét, hogy többet vártunk a látottaknál. Iskolás kísérletek a rodinismus öszszes fogásaival, de Rodin lelke és nagy művésze nélkül.

A fiatal generációból nagy csalódást keltenek *Bednár János*nak képei. Azok közé tartoztunk, kik első műcsarnoki szereplése után többet vártak tőle annál a modorosságnál és elnagyoláznál, a mit most kiállított képei elárulnak. *Frank Frigyes* egypár jól meglátott tájképet állított ki, *Rózsaffy Dezső* képei már nem oly

Paczka Ferenc: Munka közben.

A NEMZETI SZALON ŐSZI KIÁLLÍTÁSARÓL.

gyengék, mint azelőtt, Podvinetz Erzsébet portrajta elég üde, Józsa Károly akta is tehetséget mutat és Scheiber Hugó nevét is megemlíthetjük.

A mi ezenkívül van ezen a kiállításon, mely több mint kétszáz képet tartalmaz, nem túlságosan örömdetes. Nem azokra a festőkre akarunk ezzel célozni, kiknek sablonjait már regén ismerjük, a kiknek olcsó és ezerszer ismételt motívumaival városi sétáink minden képkereskedő kirakata megismert. Nem, mert — tisztelet becület nekik — művészeti egyesületeink jury-inek jóvoltából adjutottunk, hogy már ezek is magas színvonalat képviselnek a nagy tömeggel szemben, melyben mindenféle ismeretlen embernek olyan képei örömdetnek a nyilvánosság, melyeket csak otthon és ott is csak függőny alatt volna szabad tartani. Vajjon mi célja lehet ezzel a Nemzeti Szalonnak? Kétségtelen, hogy egy oldalról beválik a számitás. Ha figyelemmel kísérjük a tagok névsorát, meglephet az, hogy a dilettánsok odátörlése a laza megbírázás miatt évről-évre nő. Így növekszik a tagok száma is, valamelyes módon a jövedelem, eljön egy pár rokon és ismerős a remekművet megcsodálni, egypár beépülő elkel. Azonban ezzel szemben áll viszont az, hogy a közönség lassanként elidegenedik az ily alacsony színvonalú kiállításoktól s ennek nagyobb anyagi kárát látja az egyesület, a néhány tehetségesebb ember képeit sem nézik meg, nem vásárolják, a vége a dolognak anyagi szempontból is csak káros az egyesületnek. A másik oldala a dolognak még veszedelmesebb. Nincsen ártalmasabb a szóhoz jutó dilettantizmussnál, hamis reményeket, kétségbeesett esztencziákat terem, másrészt meg az amúgy is igen csekély izlésű nagyközönség megfigyelő-képességét rontja. A jobb izlésű függetlenebb művészek vissza is vonulnak az ilyen kiállításokról, a melyek csak arra valók, hogy a kollektív kiállítások híveit szaporítsák.

Farkas Zoltán.

ÚJ VERSEK.

(A szegény kisgyermek panaszai-ból.)

A rút varangyot véresen megöltük.

Ó iszonyú volt.

Egy háború volt.

A délután pokoli-sárga.

Nyakig a vérbe és a sárba.

Dolgoztunk, mint a hentések

S a kövér béka elesett.

Egész smaragd volt. Rubin a szeme,

Gyémántot izzadt, mérgekkel tele.

A lába türkisz, a hasa zafír,

A bőre selymek fonadékai

S regés kincsével elterült

A gazdag, undok anya-béka.

Botokkal nyomtuk le a földre.

Az egyik vágta, másik ölte,

Kivontuk a temető-partra,

Ezer porontya megsiratta

S az alkonyon, a pállott alkonyon

Véres szemével visszánézett.

Kegyetlenül, meredten álltunk,

Akár a győztes hadvezérek.

Most itt vagyunk. A tiszta kisszobában.

Szép harez után. A szájunk mosolyog.

Maró fogunk az undort elharapja

S göggel emeljük kis fejünk magasra,

Mi hóhérok, mi törpe gyilkosok.

*

A kis kutya.

Mégis a legszebb állat.

Magasba trónol fenn a vánkoston.

Csoválva nézem sokszor órahosszat

És fűrge szívverését számolom.

Ha álmodik csontokról és ebédről,

Gondolkozom, minő a kutya-álom?

Minő lehet az élete, az álma

Ezen a vad és végtelen világon?

Szegényke mindig bú. Kérem, mi bántja?

S virgonoz szemem kerüli futva-félve.

Egy néma-csendes bánat tikka ködlik

Enyves szemébe, barna, böles szemébe.

És firtatom: nem szeret, úgye, senki?

S bukci fejét bisán térdemre ejti.

És szólítom: menjünk a kertbe ki

S lengő fülét lassan leengedi.

Vagy unszalom: hazadtól messze estél?

S melankólikusan magába mélyed.

Vagy kérdezem: fáj, úgye, fáj az élet?

S reámborol akár egy drága testvér.

És nógotom: szólj a kutyaavilágról,

Hol testvérdéd, apuskád messze él.

És kutya-házak vannak, kutya-szobrok.

Száját feszítem és mégsem beszélek.

Vagy kérdezem: anyáskád gyszalodt te

Úgye-úgye, hogy nem jó róla híre?

Nem tud beszélni, a kedveske néma.

És sír, és sír... Szegény kis kutya sír.

*

Úgy élünk együtt, két kis idegen,

Valahol messze, mese-szigeten.

Kosztolányi Dezso.

EGY ISMERETLENHEZ.

S beültetél egy nagy ketrecbe minket:

Fölöttünk kék az ég s a vágy örök;

Ránk borítottak a kék lepedőt,

Hogy még növelj a szenvedéseinket.

S rajzolgatunk benn furcsa képeket:

Csak halvány mása annak, mit te adtál.

Megállunk egy varázsos virradatnál

És a kezünkben kihull az ecset...

S lásd íme: mégis áldva áldunk téged,

Hogy adtál nekünk két látó szemet:

Sötét síkátorokban két szövétnék...

S ámulva nézzük megannyi csodát

Nagy, égre bámuló gyermekszemekkel

S rejtély maradsz egy hosszú éten át.

Elek Alfréd.

SZÍNEK ÉS ÉVEK.

REGÉNY. (Folytatás.)

Irta Kafka Margit.

XL

Akkor tavasszal került ide Jolsvay alispán,

a kinek a felesége másodunokatestvérem volt;

báró Pörtelky Melanie.

Kicsit gyanakvón és felkészülten vártam

az első vizitüket; hátha az asszony majd érez-

tetni próbálja velem a híres Bach-korszakban

kiármánykodott bárósága és a vagyona fölényét.

«Eb ura, — gondoltam, — őneki már az űk-

apja se látta Pörtelket, a lápos, elduogott falut

s az oszlopos, ősi házat, a hol az én apám

szülői laktak, a hova én vissza tudok járni

homályos kisgyerekkori emlékezetben még és

látni a szerűs udvart, a szárazalmot lenn, s

s «kastély» köereszes, ormós elejét!» Eltöké-

ltem, hogy igen nagyon vigyáznai fogok, nehogy

túl-barátkozóznak lásson, s a mágnás-atyafiságon

kapaszkodónak. De másképp lett. Egészen le-

feagyverzett a kicsit idegenszerű, különös nagy

kedvességével.

Szép, telt, szöke asszony volt Melanie, a

Pörtelkyekre őt is csak az orra különös hajlása

emlékeztette; de az arca puba és tiszta volt,

és kicsit parancsoló; mint Mária Teréziáé, szebb

kiadásban.

Ábris bátyánk felől kérdezősködött, kivel

nagyon kevésbé érintkeztünk újabban a grósz-

val való sok apró horzsolódásuk miatt. Aztán

arról beszélt, mennyire nagy szükségem lesz rám

s a barátságomra, hogy tájékozotassam itt embe-

rek és viszonyok között. Jenőhöz kitüntetően

nyájás volt; úglátszott, egészen meg akarja

nyerni. Nyoma sem látszott nála a családi gőg-

nek vagy elfogultságának. «Másfajta, ezen túl-

emelkedett-e, vagy csak jól palástolja?» töp-

renkedtem kíváncsian.

Az ő barátsága több jóvást-menést, társasá-

ban forgást, vendégszolgát jelentett nekem.

Hogy a házamtájéka rendez, tiszta lehessen,

most már nem volt elég egy cseléd; hát be-

hozattam a környékbeli falvakból egy-egy kis

buta sváb boczit, tizenötvést, két hét alatt az

én nevelésomban pompás szobalány vált mind-

ből. Nagyon sokat bajlódtam a pontos, elő-

kelő felszolgálással asztal körül és ezt Jenő is

iggy szerelte. Kedvünk telt az ilyes parádézás-

ban főleg a vidéki urak előtt, a kik most mind

gyakrabban voltak a vendégeink. Többnyire

ügyük volt az uram kezében, és most, így

közlelől nem hatottak már olyan nagy-valaki-

kül ezek a híres Széchyek, Kendyek, Rábák és

egyebek, mint azelőtt, gyerekkoromban, családi

mende-mondákon és babonás tiszteleteken át.

Mintha megkoptak volna; vagy én fejlődtem?

Így, ügyes-bajoson, aggódón és gyámoltalanul

az ügyvéd kezében, és megcsalódosodva, pipá-

san, az időjárásom panaszkodva, — vagy lovat,

kutyát, régi legénykedést emlegetve lassújáratt,

nehézkés, elszokott beszédmóddal, — nem igen

találva magukat az én csinos, tündökléses tiszta

szobáimban a fővényes, papircifrás köpőládák-

kal; ő, néha olyan otrombán falusiasak voltak!

De most már örölkük mondta Jenő: «Csak

csinján, csak kedvesen velük, a fiskális-életnek!

Félév múlva beköltöztünk a harmadik laká-

sunkba közel a megyebázhoz s a vendéglőhöz,

mert már ez és nem a nagypiac adta a klien-

sek javát. Mennyi pörös birtokelgázítás volt

akkori időben, milyen aratása a fiskális-mester-

ségnek! Még csak kezdődött, tervezett dolog

volt a lépéscsapolás, és már mennyi kalandos

számítás, aggály, spekuláció gyűrűzött körülte;

igénypörök, sajátítások, száféle kapzsiság; az

igért, leendő földéért, melyek kákás, békalen-

csés zsombok alatt pihentek még és csak vízi-

madárnak adtak fészket.

A Megye-utcahoz közel hát, a Hétsástoll-

utca sarkán bérlettünk ki egy egész, nagy,

újjonnan épített házat. A régiek alacsonyok

volnak, gerendás mennyezettel és szemöldök-

fával; de a miénk már az új pallér építette;

magas ablakokat haggyott fatáblákkal a szaluk

helyett és cifrás verandát ragasztott az udvar

felőli oldalon a sok, szép tágas szoba elé. Ő, itt

már öröm volt elhelyezkedni, itt egyszerre felsza-

badulón, elemünkben éreztük magunkat mind

a ketten! Igen, most, a messzeségből felidézve

ezekeket, én igazságos akarok lenni magam iránt,

de biztosan tudom, hogy nemcsak én, hanem

az uram is szerette és igényelte mind a finom,

csinos dolgokat, módosabb, újfélebb szokásokat,

fejlettebb életmódot.

— Az udvart beültettük szönyegvirágokkal,

tervezgette nagy lelkesen, a legközépre rózsá-

töket ültettünk, nagy körben vagy százat; az

istálló falát loncezzal futtatjuk, oda az orgonák

tövébe kerül a Palkó hintája a tornász szerek-

kel. A kistornász mentében sok leandert és

gránátfát, a sarokba egy szép szőlőlugast.

A bérlet tíz évre szól, úgy rendezkedhetünk,

mint a magunkéban, Magdi! Hátha meg is

veszünk akkorára.

— Messzi van az még! De most, jaj,

mennyi dolog lesz ilyen sok szobával; hogy

győzőm, Istenem? Igaz, hogy gyönyörű! Milyen

szép mustrájú ez a fal, arany és lila; ez, ez lesz

a szalon!

Mert így hívtuk a vizitsohát most már,

mióta Melanie idehozta ezt az új, franciaíás

szót.

— Azt a kis különszobát a tornász végén,

Magdi, az öcsédnek rendezük be, hogy min-

dig itthonosan érezzék magukat, ha vakációra

jönnek.

Hát új életörömmel, tüzzel fogtam a rendez-

kedéshez. A bútor sem volt így elég, sokat

kellett szerezni hozzá; egy egész vendégháló,

egy gyerekszobát, egy kis kék nappalit. Az

amorettes selyem-fotólek lábait s a tükröt újra

aranyoztatni, a zongorát igazítani, ezüstholmit,

gyertyatartókat vásárolni. «Hát tudod, ez most

már befektetés nekünk!», mondogatta Jenő

komoly arccal.

Az istállómester mondta neki egyszer, hogy

volna nála két csinos pónió, az erdői urad-

lomból küldték át, mert ott már felnöttek

gyereksorból a kis comtesse. Nagyon olcsón

adta, és hát istálló ügyis volt a házban és egy

kapott akkor az öregjéttől; olyan kemény és

páthoszos hangut, mint az apostolok bibliai

epistolái. Tán három napon keresztül is fogal-

mazta az öreg ember. Jenő ideadta nekem is

elovasni, aztán szó nélkül eltette és egy kicsit

morezosan hallgatta agyon, a mikor én beszélni,

vitálni, igazkódnai kezdtem a vádak ellen. Pár

napig volt köztünk valami feszültség e miatt,

de aztán segítettem rajta, hogy elmúljon. Egy

asszonynak egyetlen hivatalfőnöki az ura; és

pedig, ha egy kicsit szereti, mindig megvesz-

tegethető.

De most legalább tisztában lehetünk vele,

micsoda alattomos, irigy, áskálódó banda az

uradalmiaké. Igen, ők leveleztek az öregekkel

és bevádolták és kiszíneztek a mi «örült pazarló»

életmódunkat. Pfúj! «Hát most már azért is!»,

gondoltam felháborodva. Utálatos volt nekem

ez a jóakarát színébe öltözött árnykodás.

És még inkább idegesített, hogy grózi is

hűvösebb lett újabban irántunk, ritkábban jött,

Erdőssy Béla: Szegény ember udvara.

gőgősek az idevaló, benszülött felszarmazókkal szemben. «Új szita szegen szárad!», vontam egyet a vállamon; de ez azért szimpatikus egy furcsa, túlzó, színész, olyan mindegy-ember.

(Folytatása következik.)

FÜLÖP, AZ ELEVEN TÜKÖR.

Elbeszélés. — Irta Lengyel Géza.

Tizenöt évvel ezelőtt kezdődött ez a történet. Akkor még zöld legény voltam, de forró szívű és vállalkozó szellemű és az apám kishernádi birtoka még nem úszott el. A jó kövér fekete földek olvadását — nem tehetünk egymásnak szemrehányást — buzgón siettettük mind a ketten. Pezsgő és kártya — ez inkább az apám reszortja volt. Én magam inkább a színház körül forogtam, égtem, lángoltam, sok száz kilométeres utakat tettem, csak hogy egy vidéki előadáson virágot nyujthassak át a primadonnának és ezzel többnyire vége is volt, az én színházi kalandjaim fehérek és tiszták maradtak, nem tudom, hogy miért, talán mert tiz lépésről meglátszott rajtam a naiv, minden áldozatra kész és egyúttal ügyetlenséggel teljes rajongás.

A lány, a ki a sorozatot lezárta, a kishernádi földek maradékaiból egy kisebb tanyára valót

Berkes Antal: Estefelé a Városligetben.

Tibor Ernő: Hazafelé.

A NEMZETI SZALON ŐSZI KIÁLLÍTÁSÁRÓL.

evett meg. Kitűnő volt az étvágya. Nagy, kék szemei tiszta fényvel ragyogtak, az alakja — a színpadról legalább — finom és törekeny volt. Érzelmes drámákban, naiv, szerelmes kisleányok szerepében ragadta el a vidéki közönséget. Már nem tudom bizonyosan, Szabadkán, Félégházán vagy Szolnokon játszott-e a társulat. A hetenki megismétlődő kirándulásokra azonban nagyon jól emlékszem. Szombaton délután vonatra ültem és két, vagy három órai utazás után ott ültem az aréna kertjében, a vendéglőben, a nagy akácfák alatt. Ősi szokás szerint szombaton este operettet, vagy népszínművet, szóval énekes darabot kellett adni a népek, a mely tömegesen lepte el a karzatokat. Az én bálványom tehát, a drámai szende, Rétfi Irma — akkoriban még ilyenféleképpen hangzottak a divatos színésznemek — többnyire szabad volt és megengedte nekem, hogy vele vacsorázzam, kiegyenlítem a heti számláját, átadom az apró ajándékokat. Vacsora után sétáltunk az elhagyatott fasorban — Irma egyik öreg társnője állandóan szigorúan örködött reánk, — azután az ajtóig kísért, megsókolta a kezét és elváltunk. Mikor így magam maradtam az idegen, csendes, poros és unalmas városban, mindig szinte kétségbeesve kérdeztem magamtól, hogy

mit akarok itt tulajdonképpen és mindig elhatároztam, hogy rohanok a vasútra, elutazom az éjjeli vonattal és nem térek vissza többé soha. A vége pedig mindig az lett, hogy ott maradtam, lefeküdtem a kissé kezdetlegesen berendezett szállodai szobában és másnap korán délelőtt már az Irma ablakai alatt sétáltam.

Együtt töltöttük az egész vasárnapot és én kijelenttem, hogy most már okvetlenül hozzákezek az apám szívének meglágyításához, a mi után az esküvő következik. Mert természetesen el akartam venni Irmát, abban a szent meggyőződésben, hogy az életben éppen olyan naiv és szende, mint a színpadon. Zöld voltam nagyon, de mégsem egészen ostoba és a mindennapos történet komplikációi is ott kezdődtek, mikor kezdtem meglátni egyet-mást. A szerelemben a jó nem végzetes hiba. Legalább a szerelemre nézve. Igaz, hogy a megbóult ember nemcsak a részeg tyúkhöz, hanem a vak tyúkhöz is hasonlít. Nem lát. Én sem voltam sokkal különb más szerelmes lényénél, a míg — eleven tükörben nem kezdtem meglátni a saját ügyeim visszáját.

A rózsaszínű, szerelmes vasárnapok után hétfőn, kora hajnalban szoktam visszautazni Budapestre. Vörös, karikás szemekkel, kialudatlanul, fázósan, szürkén, borotvátlanul állottam az állomási perronon. Kofák várakoztak a vonatra, álmos vasutasok járkáltak, csúnya színű, izú volt az egész világ. Kabátos

embert rajtam kívül többnyire csak egyet láttam, de azt azután láttam pontosan, minden héten. Vastag, puffók képű fiatal ember volt, finoman öltözött, bő, meleg felöltővel, sárga cipőben. Sokáig törtem rajta a fejemet, ki lehet — ismerősnek tetszett — mit kereshet itt minden héten. Egyszer megláttam a vendéglőben és Irma ekkor megoldotta a rejtélyt.

— Maga ezt nem ismeri? Lehetetlen. Ez Fülöp, a Nyárfai Rózi imádója.

Elszégyeltem magamat. Először azért, mert a fiút az arczára rajzolódott szerelem, a minden önuralmat legyőző érzés komikussá tette és okom volt feltenni, hogy magam sem lehetek különb figura. Azután meg szégyenkeztem kellett a csakugyan fölösleges kérdés miatt. Fülöpöt láthattam már ott ödöngeni a színház táján, hát magam is kideríthettem volna, mi jártaiban van.

A kövér fiú másnap hajnalban pontosan ott volt az állomáson és én bizonyos rokonérzésekkel néztem felé. Utitárs, barát, bajtárs — gondoltam — és szerelmes, akárcsak én. Mintha ő is melegen, barátságosan pillantott volna felém. A vonaton azonban egymástól jó messzire, külön fülkébe szálltunk, nem ismerkedtünk meg. Én lefeküdtem és aludtam Budapestig. Nyilván Fülöp is így tett.

A következő héten már szálanommal kezdtem nézni. Irma elmondta nekem, hogy Nyárfai Rózi gyalázatosan viselkedik. Szombattól hétfőig szent angyal, még a kezét is alig engedte megérintni, mert Fülöp bolondul érte, gyűrűt hozott neki és elveszi — mihelyt feloldják a gondnokság alól. Hétfőtől szombattig azután huszártisztekkel mulat, pezsgőzik Rózi és a botrányai egészen nyilvánosok. Egyedül Fülöp nem tud rólok.

Szánakozva, de még ügyelmesebben vizsgáltam utitársamat. Nem sejt-e valamit? Nem gondolja-e, hogy Rózi, ez a gonosz kis nő csak a pénzéhez ragaszkodik és a végén még hozzá se menne?

A fiú jóindulatú közönyösséggel bámult a világba. Szivarra gyújtott és puha kalapját álmos szemébe húzta. Bizonyos, hogy a csalásról sejtelve sincs. Talán azt számítgatja, mikor oldják fel a gondnokságot, mikor tarthatja meg az esküvőt.

Bednár János: Jolán.

— No, — gondoltam — a házasságot, ezt mégse kellene megengedni. De hát mit lehet tenni? Mi történnék, ha most odalépnék hozzá és elmondanék neki mindent? Baráti módon felvilágosítanám?

Elmosolyodtam, kinevettem a saját naivitásomat. Mi történnék? Hát persze, hogy rámetné magát és igyekezne szétépíteni. Én is így tennék, ha valaki rágalmazni merné előttem Irmát. Ő szegény, nem tudhatja, hogy

a mi Irmáról rágalom lenne, az Róziról szent igazság.

Ezt, akkor, teljes meggyőződéssel gondoltam el, de hiába, Irma már belé volt kapcsolva a játéka. A tükörbe kezdtem pillantgatni. Túl-ságosan sokat foglalkoztam a Fülöp ügyével. Töprengeni kezdtem, összehasonlításokat tettem. Mikor este elváltam Irmától, még visszatertem a vendéglőbe, színészkompaniába keveredtem, figyeltem az elejtett szavakra. Nem

Bottlik Tibor: Oláh parasztok.

Hüvös László: Szent Kristóf.

A NEMZETI SZALON ŐSZI KIÁLLÍTÁSÁRÓL.

EDISON ELUTAZIK.

volt semmi kézzelfogható bizonyíték, nem jött egyszerre, mint a villámcsapás, de két hét alatt megtudtam mindent, a mi hónapokig rejtve volt előttem. A szemem hiába hünytam le; a fejemben ott volt a bizonyosság: a hét öt napján éppen úgy megcsal engem a szende Irma, mint Rózi a kövér Fülöpöt.

Már láttam, tehát nem voltam már szerelmes. A dolog azonban nagyon sötétnek ígérkezett. Napokig azt hittem, hogy meg kell ölnöm a lányt, meg magamat is. De jött a szombat, én elutaztam, és minden bánatom csak az arcom komorságában fejeződött ki. Gyáva voltam, rettenetesen. Tudtam, hogy vége mindennek és mégis féltem attól rettenetesen, hogy összeveszünk, szakítunk és a jövő héten nem jöhettek el. Szólni se mertem tehát.

— Fáj a fejem — mondtam Irmának, mikor megkérdezte, miért hallgatok olyan nagyokat. Már letettem arról, hogy megölöm, már csak az öngyilkosság gondolatával foglalkoztam.

Hétfőn reggel a vasúti állomásnál találkoztam Fülöppel. Olyannak tűnt fel most nekem a kövér Fülöp, mintha lógná róla a bőr, mintha a szemei lenn járnának valahol, borzasztó mélységekben kutatva. Azt hiszem, abban a formában találtam őt, a milyenben magamat képzeltem el. Vizsgáltam, hosszan néztem rá, mintha csak tükörbe pillantottam volna. Olyan-nak mutatta magát — vagy engem — mint a ki mindent tud.

Hanem azért ott voltunk — szomorúan le-történ — a következő héten is.

Ekkor az ősz közeledett már és a társulat téli állomásra készülődött, messzire.

— Most — állapítottam meg — most szakítok. Olyan messzire úgyse utazgathatnék.

A kishernádi birtokból ugyanis nem maradt már semmi és az a veszedelem fenyegetett, hogy a hivatalomból is kitesznek. De a szakítás előtt — így határoztam el — megismerkedem Fülöppel, megmondom neki, hogy — nézzem tükörbe ő is, — szakítson ő is, ha már nekem, nem épen a magam elhatározásából, mennem kell.

Következett azután az én bucsútálkázásom, a melyről Irma nem tudta, hogy búcsú. Kedves volt, beszélt, pletykázott. Kacszaga mondotta el, hogy a Rózi imádója nem jön többé. Szanatóriumba szállították a szülei, mert minden áron házasodni akart. Rózi, a gyász jelűl, karikagyűrűt hord, menyasszony gyanánt szerepel és hétköznapi barátkozásait beszűntette.

Azonnal a tükörre gondoltam, meglehetősen megdöbbenéssel. És most szakítottam csak-

ugyan, bejelentés nélkül. Menekültem, Irmától, meg a sanatóriumtól. Egy hétig fáj a fejem, azután örültem, hogy megmenekültem, azután elfelejtettem az egész nyarat.

... Most eszembe jutott az egész, régi történet, mert láttam Fülöpöt. Rózsit, a kissé elhervadt Rózsit vezette karonfogva, de két pompás, pufók hancurozott előttük. A gyerekek félreismerhetetlenül Fülöpre valottak. Az egész család boldogságban úszott. Én olyan egyedül mentem el mellettük és azt kérdeztem magamtól, érdemes volt-e beletájni a tükörbe.

PÁRIS ÉS A MAGYARSÁG.

Páris... A francia főváros, minden hanyatlása daczára, egy ideig még mindig a világ fővárosának nevezhető s ép ezért nem közönyös az, hogy milyen felfogások és vélemények vannak ott, rólunk magyarokról elterjedve. Teljesen

A HUNGÁRIA SZÁLLÓ TERRASZÁN, BUDAPESTI ISMERŐSZEIVEL.

EDISON BUDAPESTEN. — Erdélyi féltvételei.

ismeretlen afrikai vagy ázsiai tartományzámba megy-e ott Magyarország vagy világos fogalmak élnek hazánkról, ez a kérdés, melyet minden magyar, a ki Páris világ-csodálta jelentőségével és szellemével érintkezésbe kerül, okvetlenül feltesz magának. Az a hely, melyet egy nép Páris köztudatában elfoglal, hasonlít némileg ahhoz a pozícióhoz, melyet egy család vagy egyén valamely város szocietásában magának kivívni tudott. Már ebből is látható, hogy nem túlságosan jelentős, nem életbevágó a párisi köztudat vélekedése; inkább csak egy nemzet rang- és czimkérdéséhez tartozó olyan valami, a minek ha van is nagy reális értéke, de mindenesetre nagy, a hiúsághoz való hajlama is. Ha tehát Párisban azt se tudnák, mi fán terem a magyarság, ezen nem esnénk kétségbe; teljesen semmibe vennék azonban az ilyen ingerkedést szintén hiba volna.

Nos, rögtön meg kell jegyezni, hogy ha a teljes nem ismerés nem is konstátálható, de azok a fogalmak, a melyek a párisiak köztudatában a magyarság felől élnek, nagyon is homályosak és elmosódott szélűek. Egy író-ismerősöm, a ki évekig élt Párisban, szereti elmesélni azt a bizonyára a valóságnak teljesen meg nem felelő, de jellemző megfigyelését, hogy egy félmeztelenül Páris utcáin végigvonuló afrikai embercsoportra a francziák következő megjegyzéseket tették: Ce sont des hongrois. (Ezek magyarok!) Ismétlem, ez inkább a helyzetet jellemző czélzattal túlozni akaró kikelés, sem mint valóság. Nem, afrikai vagy ázsiai, félmeztelenül járó-keelő vadaknak nem tart minket a legutolsó párisi utca-nyeregek sem. Ellenben tagadhatatlan, hogy egy Kelet-Európában élő, a szlávokkal, a németekkel vagy románokkal egyfajtájú, tőlük legfeljebb árnyalati különbségek által elválasztott népnek vél. Legjobban jellemzi azt következő tapasztalatom. Páris egyik legnagyobb mulatóhelyében a Folies Bergère-ben egy ú. n. revuet adtak, a melynek keretében, a többi éneklő és kosztümös bohóság között, egy sajtós alak is szerepelt. Ez egy, párisi izlés szerint mélyen decolletált hölgy volt, a kinek egész kosztümje, főleg pedig handszárakkal, késekkel, pisztolyokkal teletűzdelt öve azt bizonyította, hogy a Keletet, esetleg a Balkánt képviseli. S ez a hölgy beszédjével, vagy helyesebben szólva hang-adásával is igazolta ezt a felfogást. Mindjárt szinpadra-terméskor ugyanis a hamisítatlan balkáni fogalmak egész özönét hallatta; Bukarest, Cznagorac, Fruska-Gora s másokat. De a mi fő, a román, szerb és montegnegrói földrajzi

nevek eme áradatából magyar fülnek ismerősen csengett ki ez a szó: «barátom». Néhány perccel ezután pedig a szinpadra perdtült egy «oros» táncosnő, a ki erősen magyaros díszítésű ruhában eljárt egy orosz táncot, az egész zenekar által lelkesen játszott «Mit ér a szőke én nekem, mikor én a barnát szeretem» dal ütemeire.

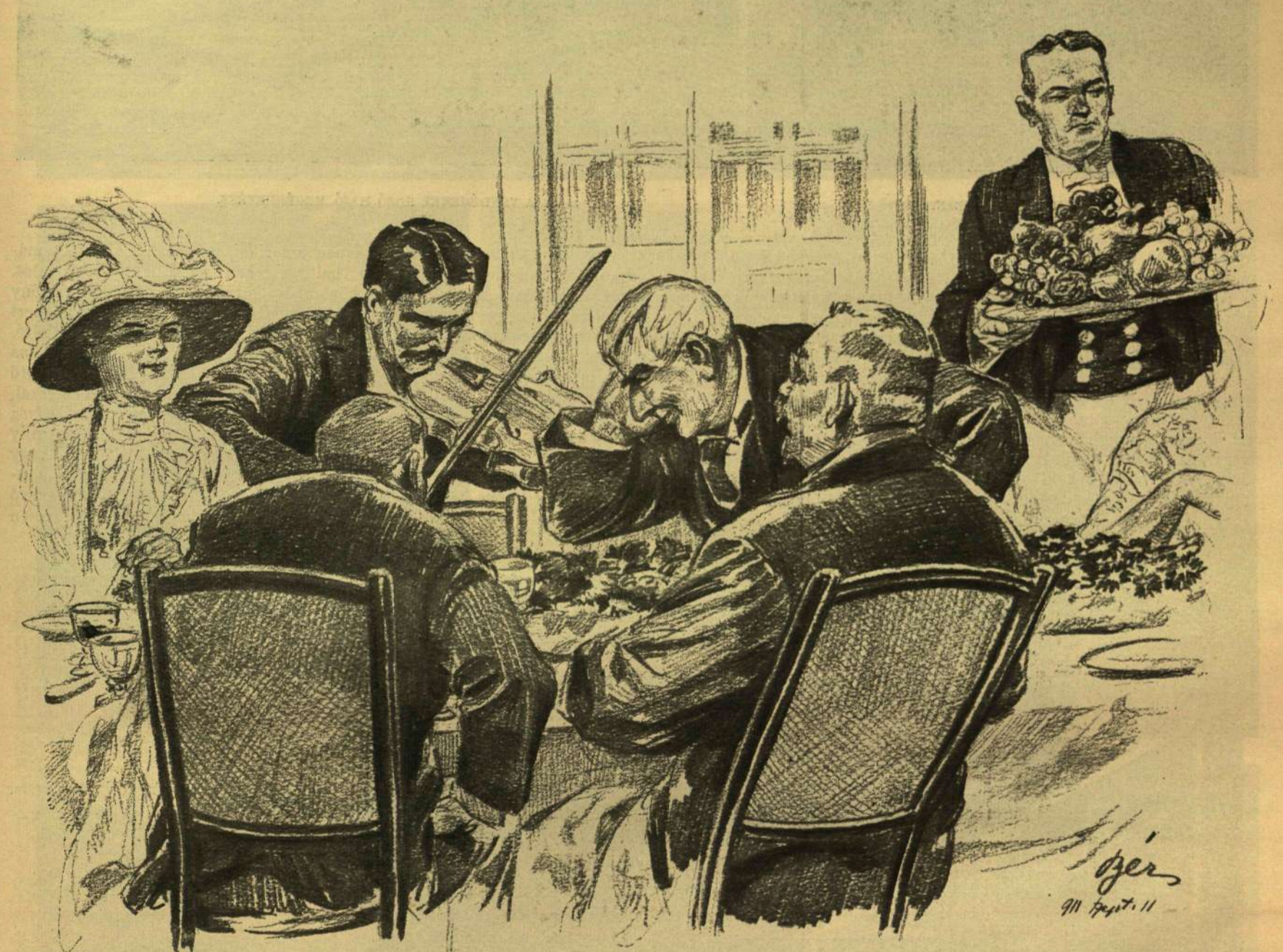
E két orfeumi tapasztalat többet mond a párisiak magyarság-ismeretéről több vaskos kötetnél s hosszas értekezésnél. Számukra a magyarság fogalma nem különült el a Kelet-Európa fogalmától. A franciaia átlag-ember szemében Németországon, a német nyelv hatáskörén túl már a népek és nyelvek zűrzavara kezdődik, a melyben egyetlen közös kapcsoló a szlávosság és a regényes szenvedélyesség. Olykor abban a különös tisztességben részesítik a francziák a magyarokat, hogy kiemelik

jelentősége akkora lesz, hogy ilyen világgraszoló események fognak kebeléből születni, akkor a külföld s így a párisi köztudat is biztosan tudomást fog venni létünkéről és értékünkéről. Sz. Z.

A LLOYD.

Távol vizeken, ha elmerül egy hajó, pusztulásáról a Lloyd távirata küldi világgá a hirt Londonból. A Lloyd-jelentés a tenger eseményeiről maga a gyorsaság és megbízhatóság. A Lloydnak több mint kétezer ügynöke van elszórtan a föld kerékcséjének kikötőiben, s ez urak, hajók érkezéséről, indításáról, hajótörésekről, szerencsétlenségekről értesülve, nyomban azután, hogy tudomásukra jutott az esemény, pontos jelentést küldenek róla a

De minő célt szolgál ez a világgraszoló és sokat emlegetett intézmény? A hirszoigáltatás, mely életműködésének leginkább látható jele, számára nem cél, hanem hivatásának egyik, mindenesetre fontos, eszköze. A Lloyd egy roppant testület az angol világúrvárosban, egy nagy piac a biztosítási üzlet minden ágazata számára. De legrégibb s most is egyik legjelentékenyebb hivatása a hajóbiztosítás. Sajátságos egy intézmény ez s merőben eredetiek üzletvitelének formái. Ősi testületi jogokkal felruházva, a Lloyd még sem mint testület köt biztosítási ügyleteket, hanem csak tagjai foglalkoznak biztosítással a saját számlájukra, vagy mint broker-ek, vagyis ügynökök, vagy mint underwriter-ek, vagyis mint a biztosításban részesek. Mind a mellett kötelesek alkalmazkodni a testület bizonyos szabályaihoz és szokásaihoz. A Lloyd tagja nem

EDISON BUDAPESTEN. — A HUNGÁRIA-SZÁLLÓBAN VACSORÁNÁL HALLGATJA A CZIGÁNYZENÉT.

Bör Dező rajza.

őket a szláv-tenger choaszából s egy németül beszélő külön néptörzsnek vallják. A keletiséget mindazzal, a mi hozzátartozik, a festői viselettel, vadsággal, harcziassággal együtt azonban, ebben az esetben is meghagyják ismeretető tulajdonságunként.

Hiábavaló volna e félreismertség miatt akár a francziák tudatlanságát, akár a mi külügyi képviselőtünket ócsárolni, a mint pedig ez oly gyakran történik. A franciaia tudatlanság különben is most már folyton csökkenőben van. A «nagy nemzet» sok balsors megtanította arra, hogy nem az egyetlen kultur-nemzet s így most már egyre inkább kezd érdeklődni a külföld iránt. Hivatalos képviselőtünket, követeinket és konzuljainkat okolni az ily állapotokért még nagyobb döresség. Egy nép vagy város közvéleményét nem befolyásolhatják nagykövetek vagy kereskedelmi ügynökök, hanem csak nagy politikai vagy kulturális események, a melyek mintegy belekényszerítik a legkorlátoltabb fejekbe is egy eddig ismeretlen nép nevét. Ha tehát a magyarság gazdasági, politikai és kulturális

Lloyd londoni központjának: *Lloyds, London*. A Lloydnak parlamenti felhatalmazása van, hogy jelzőállomások tarthasson az egyesült királyság s a brit gyarmatságok kikötőiben. Ez állomások, az idegen államokkal kötött egyezmények alapján, közléseket vesznek át a külföldi hajóktól is, s továbbítják jelző-készülekeik által. Minden tengerészkapitány köteletségének tartja, hogy mihamarabb hírt adjon az állomásoknak hajókról, melyekkel beszélt, hajótörésekről, melyeknek tanuja volt, vagy melyekről hirtelen hallott. Hajóroncsokról, elhagyott hajókról, melyekkel útközben találkozott. A londoni Lloyd évente átlag kilenczvenezer táviratot kap ügynökeitől s több mint száz ezer levélbeli értesítés önzönlik éjjel-nappal a hirszoigáltató irodáiba. Ott jegyzik be, másolják, fordítják le, függesztik ki s onnan közlik a távirati ügynökségekkel, melyek szétküldik az egész világ hírlapjainak a Lloyd táviratait, mert előfizetnek a Lloyd-nak e jelentéseire. A Lloyd ilyeténképen rajta tartja kezét az egész világ tengeri forgalmának érverésén.

mindenki lehet. A ki underwriterként való felvételét kéri, megválasztatása előtt tartozik számat adni a testület élén álló bizottság előtt kifogástalan múltjáról, azonkívül pedig köteles letétbe helyezni ötezer font sterlinget, vagyis százhuszezer koronát, biztosítékul a tengeri vagy szállítási biztosítás terén felmerülhető kötelezettségeinek fedezésére. E letétek összege ez idő szerint körülbelül kilenczven millió korona.

A Lloyd egy nagy palotában bonyolítja le üzleteit. Legfőbb helyisége a biztosítási üzleteket kötő underwriterek csarnoka, az Underwriting-room. Ez egy széles, hosszú és igen magas, boltíves mennyezetű terem. Köröskörül és középrészén is hosszú sorban kis fülkék sorakoznak egymás mellett. Minden egyes fülkében keskeny íróasztal mellett, segítje társaságában fogadja az underwriter ügyfeleit, köt biztosításokat, kiállít kötvényeket, meghallgat felszólamlásokat. A terem közepén, legfőképp délután három és négy óra között, az ügynököknek és segédeknek sokasága tolong; ezek ajánlják fel a biztosítási üzletekben való

SÉTA A PARKBAN.

A VENDÉGEKET HOZÓ HAJÓ MEGÉRKEZÉSE.

részvételt az underwritereknek vagy az underwriterek egész csoportjának.

A biztosítási eljárás ebben a teremben a következő: Egy hajótulajdonos biztosítani akarja útnak induló hajóját, mondjuk, hatszáz-ezer koronára. Felmerül a kérdés, hogy egyszerű vagy halmozott kockázatról van-e szó, vagyis, hogy a hajó a honi kikötőből idegen kikötőbe megy s onnan visszatér, vagy pedig az idegen országból másik idegen országba, vagy az idegen ország kikötőjéből ugyanez ország egy vagy több kikötőjébe megy-e? Az ügyletet egy broker, vagyis ügynök veszi kezébe. Felajánlja egy underwritereknek, hogy

vegye át a kockázatot egy részét, tesszem: hatvanezer koronát. Mikor ez belement az üzletbe, az ügynök keres egy másik underwritert, aztán egy harmadikat, negyediket, mindaddig, míg az egész kockázatot, vagyis biztosítás fedezve van. Megeshetik, hogy egy underwritter egymaga vállalja magára az egész kockázatot, de aztán viszontbiztosítást köt más underwriterekkel; így fedezi esetleges veszteségét. Erre való tekintettel csoportosan ülnek egymáshoz közel azok, kik rendszerint együtt kötik meg üzleteiket. Vannak olyanok is, a kik szokott üzleteik neme szerint csoportosulnak. Így például némelyek

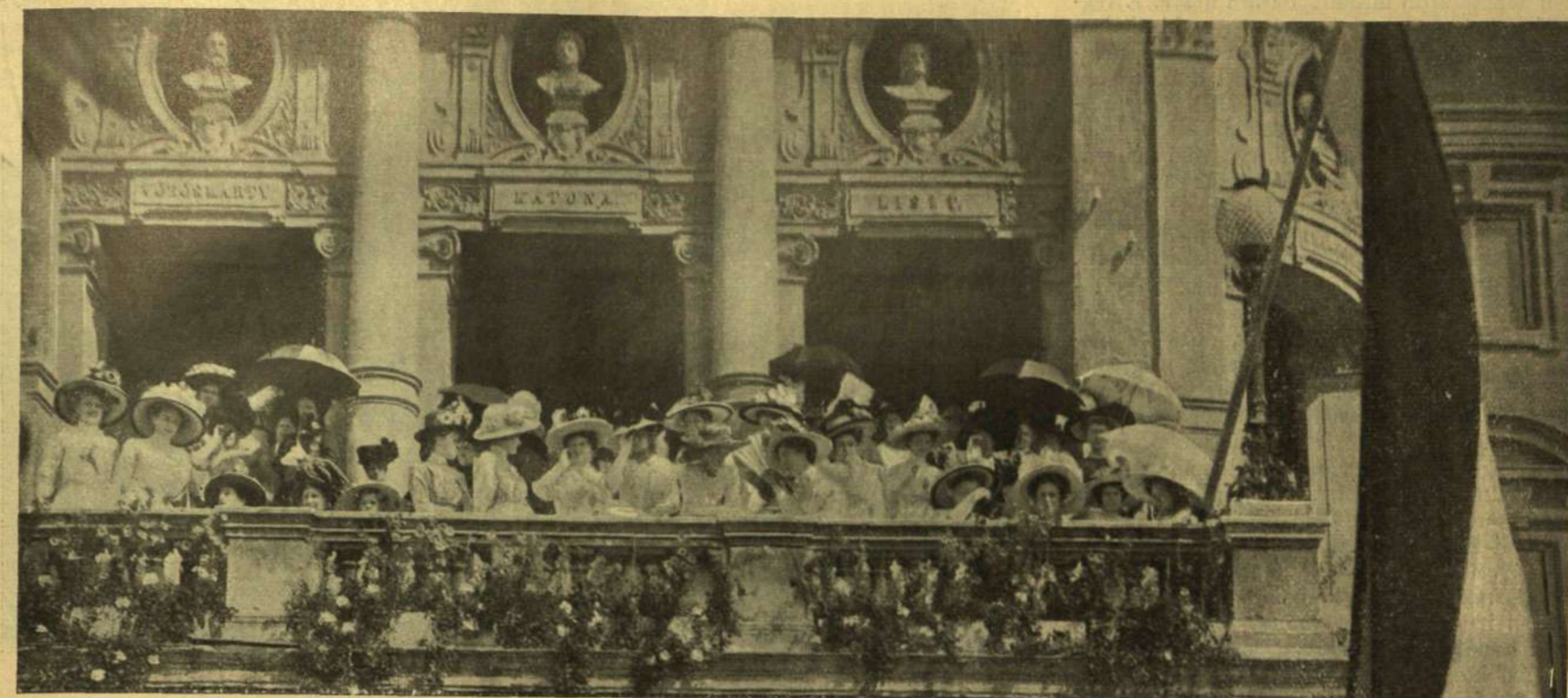
kiváltképen amerikai, mások török, ismét mások a balti vizeken vállalnak kockázatot. Nem közömbös körülmény, hogy a kötvény előkelő underwritter nevével kezdődjék, mert akkor könnyebben vállalkozik a többi aláíró. Fontos, hogy az underwritter jó geografus legyen; hogy tisztában legyen minden kikötő biztosságával vagy veszedelmeivel, továbbá azzal, hogy mely időszak kedvez vagy nem kedvez azon a vonalon a hajók útjának, s hogy mily különösebb sajátosságai vannak egyik vagy másik útvonalnak. Tudnia kell, hogy a minden képzelhető eshetőséget figyelembe vevő temérdek kikötés közül melyikekre helyezzen

A VENDÉGEK.

Jelky Gyula félvételei.

A NEMZETKÖZI PRESBYTERI KONGRESSZUS TAGJAINAK LÁTOGATÁSA DARÁNYI IGNÁCZ DUNAÖRSI BIRTOKÁN.

1. Hölgyközönség a színház erkélyén. — 2. Kolmár József nyug. főgimnáziumi tanár, a ki Petőfi lakótársa volt Pozsonyban. — 3. A katonaság képviselői az ünnepélyen. — 4. A leleplezés.

A POZSONYI PETŐFI-SZOBOR LELEPLEZÉSI ÜNNEPÉLYE. — Jelky Gyula félvételei.

súlyt a kötvényben, és pontos számításokat kell tennie a díj megállapítására nézve. E végből szükséges, hogy úgyszólván a kisujjában legyenek a minden útvonalra nézve megállapított díjtételek s ismernie kell a kötvényen vele együtt szereplő társ-érdekelték egyéniségét és teherbíróképességét. A politikát is figyelemmel kell kísérnie. Más a díjtétel háborús időben, más békében. Mostanság a német-francia feszültség egyik fokmérője szokott lenni, ha a Lloyd felemeli vagy alábbszállítja a tengerjáró hajók biztosításának díjtételeit.

Mindehhez természetesen nemcsak nagy tájékozottság szükséges, hanem segítőforrások is kellene az ügynöknek ép úgy, mint az aláírónak. Ezek a források bőségesen megelhetők a Lloyd palotájában. Van ott könyvtár, a térképek és a hajózásra vonatkozó munkák gazdag felszerelésével, van olvasóterem, melyben megelhetők a világ minden tengeri kereskedelmet űző országának újságjai s főképen rendelkezésre áll a Lloyd évkönyve a brit és külföldi hajózásról, melyben a legpontosabb felvilágosítások lelhetők valamennyi szátonánál nagyobb brit kézben levő, de igen sok idegen hajóról is. Ez évkönyv egy része nemcsak osztályozza a hajókat, hanem tájékoztat gépeik, kazánjaik, horgonyaik stb. állapotáról is. E végből a Lloyd az ellenőrző hivatalnokoknak a legkitűnőbb szakemberek köréből szervezett egész dandárát foglalkoztatja. Felügyeltet általuk hajók építésére, s jelentéseik alapján mindjárt osztályozza is az új hajókat, a mivel jelentékeny tényezőjét teremt meg a biztosítási díjtételek megállapításának. Fontos része ez évkönyvnek az angol hajóskapitányok nyilvántartása. Valóságos életrajzi lexikon van ott összeállítva a férfiakról, kik oly felelős állást töltenek be az angol kereskedelmi tengerészetben. Forgatják is sűrűn ezt a nyilvántartást, mert érthető, hogy a biztosítók tudni akarják az ügylet megkötése előtt, kinek kezére van bízva a hajó értékes rakománya.

Van egy nevezetes külön helyisége a Lloyd palotájának: a «rémület kamarája», más néven a «temető». Itt függesztik ki a beérkezett táviratok másolatait, melyek szerencsétlenségekről (évente átlag ezer hajó jár szerencsétlenül) s hajók megérkezéséről vagy elindulásáról tesznek jelentést. E helyiség külső falára egy vasdizitményekkel körülvelt harangot erősítettek. Valamikor a «Lutine» nevű fregatt hajóharangja volt. E hadihajó, melyet az angol kormány 1799-ben rendelkezésére bocsátott egy kereskedelmi társaságnak, mely óriási aranyrakományt akart átszállítani Cuxhavenbe, rakományostul, emberestül elsüllyedt. A harang, melyet utóbb a rakomány egy részével együtt megmentettek, a Lloyd palotájába került, ott tölti be mind a mai napig a halálharang szomorú tisztségét. Azon harangozókat ki a szerencsétlenül járt vagy hiányzóknak (missing) nyilvánított hajókat.

A Lloyd eléggé régi intézmény, kezdetei a tizenhetedik század végéig nyúlnak vissza. Akkor alapította meg egy Lloyd Edward nevű kávéháztulajdonos Londonban, a Tower Streeten. De ez a Lloyd több volt közönséges kávéháznál. Messzirőlátó üzletember, nagy szervezőtehetség volt, azonkívül pedig egyike volt az első angol hírlapíróknak. Lapja, a «Lloyds News», az első határozott lépést jelentette annak a nagy kereskedelmi szövetségnek a megalkotásához, mely ma is — több mint kétszáz év elmúltával — az ő nevét viseli. Lloyd kávéháza mihamarabb találkozóhelye lett azoknak a hajóügynököknek, kereskedőknek s egyéb embereknek, kik összeálltak hajóbiztosítások felvállalására. A Tower-streeti helyiség eléggé hamar szűknek bizonyult, s Lloyd kávéháza még két ízben volt kénytelen helyiséget változtatni ugyanez ok miatt. Idő múltával a benne megforduló üzletemberek közt mind szorosabb közösség alakult ki s 1770-ben az egykori Lloyd-kávéház tagjai már testületté tömörülnek és rendszeresen vesznek részt biztosítási ügyletekben. Tehát körülbelül száz évig tartott, míg a Lloyd parlamenti határozattal testületi jogokat kapott. A következő száz esztendő bőségesen kárpótolta a haladásnak e lassúságáért, mert a Lloydot az üzleti világ egyik nagyhatalmasságává tette.

BACHÓ ISTVÁN HONVÉD-ZENEKARÁVAL A MARGITSZIGET BEJÁRÓJÁNÁL.

SCHREIBER HADTESTPARANCSNOK, BÁRÓ FEJÉRVÁRY GÉZA, SZÉKELY FERENCZ IGASZÁGÜGYMINISZTER ÉS GRÓF KHUEN-HÉDERVÁRY MINISZTERELNÖK.

AZ EGYESÍTETT KATONAI ZENEKAROK.

Balogh Rudolf félvételei.

A MARGITSZIGETI NAGY KATONAZENE-HANGVERSENY A KECSKEMÉTIK JAVÁRA.

LÁTHATATLAN ÉGI TESTEK.

A csillagászati felfedezések terén csaknem minden nap hallhatunk valami újabb, meglepően érdekes megfigyelésről. A csillagos eget már csaknem a legapróbb részletekig ismerjük úgy, hogy első pillanatra szinte azt hihetnők, hogy a csillagászat problémái már nagy részben elfogytak. Nem úgy van, a problémák — mint bármelyik természettudományban — nem fogynak, hanem szaporodnak. A látható égi testek nagy részét ismerjük, megtudunk róluk csaknem mindent, a mihez hozzáférhetünk, most már sorra kerülnek a láthatatlan égi testek.

A megfigyelési eszközök folytonos tökéletesedésének köszönhetjük azt, hogy tudomást szerezhettünk olyan égi testek létezéséről, amelyeket szemünkkel még a leghatalmasabb távcsövön át sem láthattunk volna meg soha. A fényképezés tette azt lehetővé, amelynek segítségével felfedezhetjük és megfigyelhetjük a láthatatlan égi testeket s figyelemmel kísérhetjük őket ép úgy, mint akármelyik nagy bolygót, vagy állócsillagot.

Mindenki ismeri a Saturnus bolygót, a naprendszerünknek ezt a legérdekesebb tagját, melynek egyenlítője felett hatalmas diadalív-ként lebeg az űrben a hármaz gyűrűrendszer. A gyűrűkön kívül még nyolcz holdját ismerjük a Saturnusnak s ezek közül az utolsó, a Japetus nevű négy millió kilométernyire kering a bolygótól hetvenkilencz nappal álló hónap alatt. A nyolcz holdat már régen ismerték és figyelték a csillagászok s közülük nem láttak semmi egyebet a legjobb távcsövekkel sem a bolygó környezetében.

Azonban Pickering, a Haward College Observatorium világszerte ismert igazgatója mégis sejtett még valamit a különös bolygó körül s ezért hosszú időn át szorgalmasan fotografálta a Saturnust. Sejtelve valóban be is vált, 1898 augusztus 16-án megtalálta a kilenczedik holdat, a Phoebét, amely tizenkét millió kilométer távolságban kering 546 nap alatt. A további kutatások alatt még egy tizedik holdat is talált a fényképlemezeken, melyet Themisnek neveztek el s amely a Titan és a Hyperion nevű holdak között foglal helyet.

A mythológiai Saturnus eme két nővére, a Phoebe és a Themis azért érdekesek, mert láthatatlanok az emberi szem számára. Gyöngye fényük nem hat a szemünk reczehártájára, amelynek észrevevő képessége mindig korlátolt úgy, hogy a legarósebb távcsövel felfegyverkezve sem képes tizenhetedrendűnél kisebb fényességgel bíró égi testeket észrevenni. A fényképező lemez azonban érzékeny a még gyöngébb fény iránt is, ha kellőleg hosszú ideig exponálunk s azért nyomot hagy rajta az olyan apró égi test is, amelyet mi nem láthatunk meg.

A Saturnus kilenczedik és tizedik holdja körülbelül tizennyolczadfelelrendű fényességgel bír, tehát mindkettő túl van már azon a határon, melyet a szem szerkezete a láthatóság elé szab. A Themis átmérője csak hatvan kilométer, tehát épen hatvanszorta kisebb a mi Holdunknál. A földtől való közepes távolsága ezernégyszáz millió kilométer s így könnyen képet alkothatunk magunknak ennek a liliputi gömböcskének optikai kicsinyiségéről. A fényessége akkora, amilyenek egy huszonöt millió méter átmérőjű fehér korong látszanék ötszáz-negyven kilométer távolságból.

Ezeket a holdakat a fotográfia fedezte fel a számunkra, nélküle semmi esetre sem szerezhettünk volna róluk tudomást. Ez azonban nem volt az első eset, amikor a fényképező lemez láthatatlan égi testek létezését bizonyította be. A Fiastyúk kódere gondolunk, amely annak idején általános meglepetést keltett. A Fiastyúk csillagképben jó szemű emberek hét-nyolcz fényes csillagot látnak szabad szemmel; távcsövel a csillagok száma természetesen rendkívül megszorodik, milliókra megy az égnek e pontján az apró csillagok száma. Az Henry testvérek a nyolczvanas években azonban a csillagképet lefényképezve rájöttek arra, hogy az egyes fényes csillagok körül ködfolt van, amelyet szemünkkel nem láthatunk meg, de a lemezen rendkívül élesen és ragyogóan rajzolódik le a képük.

A későbbi fotográfálások útján kitudt, hogy

A HONVÉD ÉS KÖZÖS HUSZÁROK ROHAMA EGYMÁS ELLEN.

MEGBESZÉLÉS.

A GYAKORLAT KEZDETE ELŐTT.

Ferencz Szalvátor főherceg báró Kirchbach és báró Hauer lovassági felügyelőikkel.

A DUNÁNTÜLI LOVASSÁGI HADGYAKORLATOKRÓL.

Menyhárt Antal fényképei.

JELENA SZERB KIRÁLYI HERCEGNŐ ÉS FÉLJE,
KONSTANTINOVICS IVÁN OROSZ NAGYHERCEG.

az a köd, a melynek egy pár részletét a Henry-testvérek már fényképezték, az egész csillagképet messze kiterjedésben elborítja, változatos alakban fonva át a csillagkép csillagjait. A bemutatott kép több felvétel egyesítéséből készült, a melyeknek egyike másika 20—22 óra exponálást igényelt.

Annak magyarázata, hogy egy ilyen hatalmas kiterjedésű égi test, mint ez a ködfolt, egyáltalán nem látható, holott a fényképlemezen csaknem olyan fényesen mutatkozik, mint az állócsillagok — az, hogy a ködfolt által kibocsátott fénysugarak túlnyomó része ibolyántúli sugár, a melynek kémiai hatása nagy, ellenben a szemünk receptorját nem izgatja. Hasonló természetű láthatatlan ködfolt még elég sok van az égen, köztük talán az Amrigo ködje a legszebb és a legkönnyebben lefotografálható.

A láthatatlan égi testek közé lehetett annak idején még más égi testeket is sorolni, a melyek azonban később már láthatókká lettek s így például a Sirius sötét kísérőjét is ismerték sokáig s kiszámították a pályáját, mielőtt meglátta volna Awan Clark 1862-ben. Két évtizeddel azelőtt Bessel volt az, aki okoskodás útján rájött arra, hogy a Sirius körül egy nem látható másik csillagnak kell keringenie s néhány évvel később Peters ki is számította a kísérő sötét csillag pályáját.

Megemlíthetjük még a ζ Cancri csillagot, a mely a megfigyelések szerint hármas csillag, de Seeliger számításai szerint kell még egy negyedik láthatatlan csillagnak is lennie a rendszerben, mert csak így magyarázhatók meg a hármas csillag mozgásának szabálytalanságai. Ezt a negyedik csillagot eddig még nem sikerült megtalálni a fényképezés segítségével sem s valószínű, hogy a jövőben is elrejtve marad a világűr sötétségében.

Csak egy pár példát említettünk fel, de nem merítettük ki még a láthatatlan égi testek felsorolását. A számuk folyton szaporodik s mindég szaporodni fog. Mostanában például a csillagászok szorgalmasan kutatják a Neptunon túl levő bolygókat. Eddigél semmi bizonyosat nem tudunk arról, hogy valóban vannak-e a Neptunnál még messzebbre keringő bolygók, csak sejtjük, hogy lehetnek s igyekszünk megállapítani, hogy merre kell keresnünk őket. Mint annak idején Leverrier kiszámította azt, hogy hol kell lennie a Neptunnak, most a

Neptun apró háborgásaiból igyeksenek kiszámítani azt, hogy merre van most az az ismeretlen bolygó, a mely ezeket a háborgásokat okozza. Megközelítő eredményei már vannak ezeknek a számításoknak s az arequipai observatorium már fel is vette programjába az ismeretlen bolygó keresését. Ha sikerül megtalálni valamelyik lemezen, úgy minden bizonyára ezzel is szaporodni fog egygyel a láthatatlan égi testek száma.

A teljesség kedvéért említjük meg, hogy a kisbolygók között is számtalan olyan aprót ismerünk, amelyek láthatatlanok s valószínűleg mindig több és több ilyen fognak felfedezni, a módszerek tökéletesedésével. Az is valószínű, hogy az Uránus és a Neptunus körül is kering több olyan gyöngye fényű holdacska, a mely még felfedezésre vár s a melyet az idők folyamán okvetlenül megtalálnak, ha tovább is olyan rendíthetetlen szorgalommal dolgoznak a csillagászok, mint eddig.

A csillagos ég változatossága végtelenül nagy, a legmerészebb emberi fantázia is gyöngye ahoz, hogy elképzelje. Mennél több ismeretet szerzünk, annál jobban látjuk, hogy még végtelenül sok az ismeretlen s a tudásunk növekedésével egyes arányban nő annak sejtése is, hogy a még ismeretlen világ sokkal nagyobb a már ismertnél. Ezért van az, hogy a természettudományok egyetlen ágát sem tudjuk soha lezárni, mert mindig újabb és újabb problémák vetődnek fel. Ki tudja, milyen meglepetésekkel szolgál még a láthatatlan égi testek astronomiája? Sz. K.

REZÁNOV.

REGÉNY.

(Folytatás.)

Írta Atherton Gertrude. Angolból fordította Esty Jánosné.

A kormányzó, ki már kissé felengedett, miután eltűnt a láthatarról a háborús felhő, újra begombolkozott.

— Ah! — szölt. — Valóban? — Jelentőségeltjes pillantást váltott a Commandanteval. — Excellentiádat tehát mégis egy félhivatalos küldetés hozta közeink?

— Ellenkezőleg, az egész kizárólag a saját eszmém, — felelt Rezánov hanyagul. — Az ifjú ezárt nagyon is elfoglalja Bonaparte, semminthogy többet vesztgessen gyarmataira egy futó megemlékezésnél. Nekem azonban szabad kezet adott. Ha létre tudom hozni a szerződést, csak vissza kell térnem Szent-Pétervárra, hogy ott megkapjam rá a szentesítést és a legmagasabb elismerést. Ez nagyban emelné tekintélyemet, erről biztosíthatom excellentiádotokat, — tette hozzá szinte önkéntelenül, mialatt megenyhült a cinikus vonás szája körül.

— Hm! — tette a kormányzó. — Hm! Argüello szigorú arcvonásait futó mosoly

A DUNÁNTÚLI LOVASÁGI HADGYAKORLATOKRÓL. — A lovasbánszt felállása a díszmelelhez.

derítette. Ő tényleg csupán tizenegy évvel volt idősebb az orosznál és bár már kora fiataltsága óta része volt az élet mindennemű küzdelmeiben és megpróbáltatásaiban és az őt ért sokféle csalódás folytán korán megkomolyodott, mégis teljesen méltányolta ezen érdekes idegen nagyratörő vágyait.

Azonfelül, egy más civilizált ország népével való barátságos viszony eszméje itt, a Pacific ezen elhagyott partvidékén ellenállhatlanul vonzotta. Lelkesülten fordult a kormányzó felé:

— Nagyszerű gondolat ez, Excellentiá! — Nekünk sok mindenre szükségünk van, a mit ők megadhatnak, másrészt pedig jóleső érzés az is, ha mi másokat megsegíthetünk. Végre tehát másért is felkeresik Kaliforniát, mint azért, hogy állatbört vegyenek tőlünk. Nem is tudtam, hogy létezésünkről tudása van másnak is, mint egy nagyritkán idevetődött amerikai vagy angol hajótulajdonosnak. Igaz, a főcélunk itt az, hogy pogányokat térítsünk a szent hitre, de hát még azoknak is sok olyasmire van szükségük, a mit mi nem állíthatunk elő itt, ezen iszentől elhagyott zúgban. És, hogy ezzel saját magunknak is kissé több kényelmet biztosíthatnánk, azt maga a jó Isten tudja csak! Ajánlom, hogy gondolkodjunk meg a dolgot. Ki tudja? — talán még tehetünk is egyszer-mászor egy kis kirándulást Északnak. Mily élvezet lenne! az egyhangú életmódunkban!

— A legbarátságosabb fogadtatást biztosíthatom önöknek, — felelt Rezánov. — Bazánhov Oroszország legvendégszeretőbb embere és talán még nekem is részem volna abban az örömben, hogy ott fogadhassam önöket. Kaliforniában, mint láttam, még nincsenek hajógyárak. Főlőleges önöket biztosítanom, mily örömet rendezésükre bocsátom kereskedelmi hajók építése céljából hajógyárainkat. Okhotsk-ban, Petropavlovski-ban, Kadiak-ban és Litkában. Azonfelül, minthogy sok üzleti összeköttetésünk van az amerikaiakkal is, a kikkel önöknek kereskedelmet folytatni tiltják Kalifornia törvényei, köteleznék magunkat, miszerint ellátjuk önöket mindazon amerikai áruval, a melyekre szükségük van. Ők rendszerint nemes prímét vásárolnak tőlünk és sok olyan árut hoznak cserébe érte, melyre nekünk semmi szükségünk nincs. D'Wolf kapitánynak, kitől a „Junó”-t megszerettem egész rakománya volt a hajón, melyet kénytelen voltam átvenni. Kirakattam belőle Sitkában a mit felhasználhattunk, de miután még csak néhány hónap múlva indult el a hajó a többi telepre, kénytelen voltam a fennmaradt rakományt idehozni magammal és ezt most szívesen átadom önöknek cserébe gazdasági termékeikért; a míg tényleg megköttjük a szerződést, azalatt tudakozódní fogok gyarmatainkban az önök részére legelőnyösebb piac iránt.

— Hm! — tette ismét a kormányzó — Hm!

Rezánov éberem figyele a vele szemközt ülő spanyol gyanakvó arcát.

— Elismerem, hogy szívesen megkötnék önökkel egy olyan szerződést, — folytatta, — mely előnyére szolgálna az én szerencsétlen promuschlenki-aimnak, de nem ez volt utazásom tulajdonképpeni célja, egyrészt az a vágyam vezérelt, hogy minél többet lássak e távoli világrészről, másrészt egy olyan szerződés létesítése, a mely mindkét gyarmatra nézve kiszámíthatlan előnyöket biztosítana, a mellett, hogy a saját dicsőségemhez is hozzájárulna. Nem játszom az önzetlen ember szerepét. Az a törekvésem, hogy Szent-Pétervárott pályám minél fényesebbé alakuljon, ott minél több befolyást és hatalmat akarok magamnak biztosítani, azért azon igyekszem, hogy minél több sikert tudjak felmutatni, ha oda visszatérek.

— Értem! Értem! — A kormányzó újra levetkőzte feszes mórdrát. — Excellentiád becsúgya annál díszesebb, miután már eddig is oly nagy sikereket ért el. Én nem vagyok az az ember, a ki akadályt gördítsek más ember becsületes törekvése elé, annálkevésbé, miután már tisztelt meg, hogy bizalmára érdemesített. Kedvemre valónak találok az ön által felajánlott egyezséget! Nagyon kedvemre valónak! Bizonyos vagyok abban, hogy kölcsönös előnyünkre szolgálna! Nem ez a te véleményed is, José?

A Commandante erőlesen bólintott. — Mindenben osztom a véleményedet! Én is bizonyos vagyok, hogy előnyünkre szolgálna! Nagyon kedvezőknek tartom, nagyon, nagyon! A kormányzó folytatta.

— Haladéktalanul irni fogok a mexikói alkirálynak és felhívom őt, terjesztené az ügyet a király és a cabinet elé. Ezek nélkül nem tehetünk semmit. De nincs okom az eredményben kételkedni, hogy ha mi, kik ismerjük Kalifornia szükségleteit, helyeseljük és óhajtjuk a tervet.

Arra voltunk ugyan eddig kárhóztatva ezen hitvány, pogányok által lakott rakonozatlankodó országban, hogy minden törekvésünket balsiker érje, de dicsőséges uralkodónk érdemtelten szolgálának szent kötelessége megtenni minden tőle telhetőt.

Rezánov-nak ekkor hirtelen egy szerencsés ötlete támadt.

— Excellentiád felhívhatná az alkirály figyelmét arra is, miszerint Spanyolország és az Egyesült-Államok közt már évek óta kísért a háború veszedelme és rámutathatna az Oroszországgal való szövetség előnyére, azon esetre, ha Amerika az európai zavaros helyzetet arra akarná kihasználni, hogy határait nyugatnak kiterjessze.

Arillaga talpra ugrott, apró szemei villogtak.

REPÜLŐGÉPEN KIKÉMLELIK AZ ELLENSEGET EGY FALUBAN.

— Azok az átkozott amerikaiak! — kiáltott. — Már évek óta nem bízom bennük. Szókimondó, egyszerű természetük alatt a leg-rútább önzés lappang. Számtalanszor megcsaltak, megrövidítettek bennünket, a szemünk láttára kalózkodtak itt, lopkodták vidráinkat, addig, míg rájuk nem parancsoltam, hogy ne merészeljenek többé kaliforniai vizeken horgonyt vetni. Ha az a hitvány, sehonnai kormányuk Kaliforniára merészelne szemet vetni, el tudunk mi bánni velük; minél előbb tűznek össze Mexikóval és ott hagyják a fogukat, annál jobb. Nagy köszönettel vagyok Excellentiádnak eme figyelmeztetéseért.

Rezánov most felkelt és a Commandante ünnepélyesen megcsókolta arcát.

— Arillaga kormányzó úr, jelenleg az én vendégem, — szölt. — Kérem Excellentiádat, hogy minden ceremónia mellőzésével, naponta szerencsétlenül ebédre bennünket, tekintse Kaliforniát hazájának, hol kedve szerint jöhet-mehet. Leányom megkért, emlékeztetném önt, valamint kísérte ifjú tagjait, hogy esténként egy kis rögtönzött táncmulatság lesz nálunk.

— Ez mind nagyon szép, — szölt magában Rezánov, a mint lóra kapott, hogy a „Junó”-ra

visszatérjen. — de mi lesz a rakományommal? Úgy látszik e tekintetben nem megy a dolog oly simán.

XV.

A kamarás igen rossz kedélyhangulatban volt. Midőn két órával korábban, mintsem várták, érkezett vissza a hajóra, a Junó fedelzetén temérdek fokabört, elejtett rókát és madarat látott felhalmozva. Előző estén észrevette, hogy Langsdorff későbbben, keresi fel kabinját, mint máskor szokta; ő reá irányult tehát gyauya és ez kitörésre bírta a néhány nap óta benne lappangó baragos indulatot.

— Mit jelenten ez? — ordított az őrtálló tengerészkapitányra. — Dobb a tengerbe mind; meg ne lássak itt többé ilyesmit... Mit bámulsz rám?

A matróz, ki amerikai volt, szívesen megkísérelte volna szót emelni a szerencsétlen professzor érdekében, de minthogy ő is, mint a többiek, rettegéssel tekintett a hatalmas nagyúrra, ki bár elnéző volt is, nem tűrt ellentmondást, szó nélkül a tengerbe dobálta az elejtett állatokat és bőröket.

Hogy igazságosak legyünk iránta, Rezánov nem járt volna el másképp, meg ha a legrozásabb kedvben ebéd is. Csupán a miatt túrte el a tudós doktor társaságát, hogy mindig kéznél legyen orvos a hajón, ki egyáltalán tolmácsul is szolgálhat, ha kénytelen a latin nyelvre szorulni. Jól megjutalmazta még a kikötött összegen felül is, de egyáltalán nem volt hajlandó, hogy a Junót raktárnak használtassa fel és a levegőt megfertőzni engedje ettől a bogarainak élő természettudóstól. Langsdorffot csupán a saját alárendeltjének tekintette, és minél előbb megérteti ezt vele, annál jobb.

— Meg ne lássak a hajón több ilyen dögöt, érted-e, mert te bánod meg... De ez már meg itt mi? — Felfedezett egy rakás elejtett vadkacsát, pelikánt, sirályt és más vizimadarat. — A szakács hozta ide ezeket, vagy a professzor? — A professzor, excellentiád.

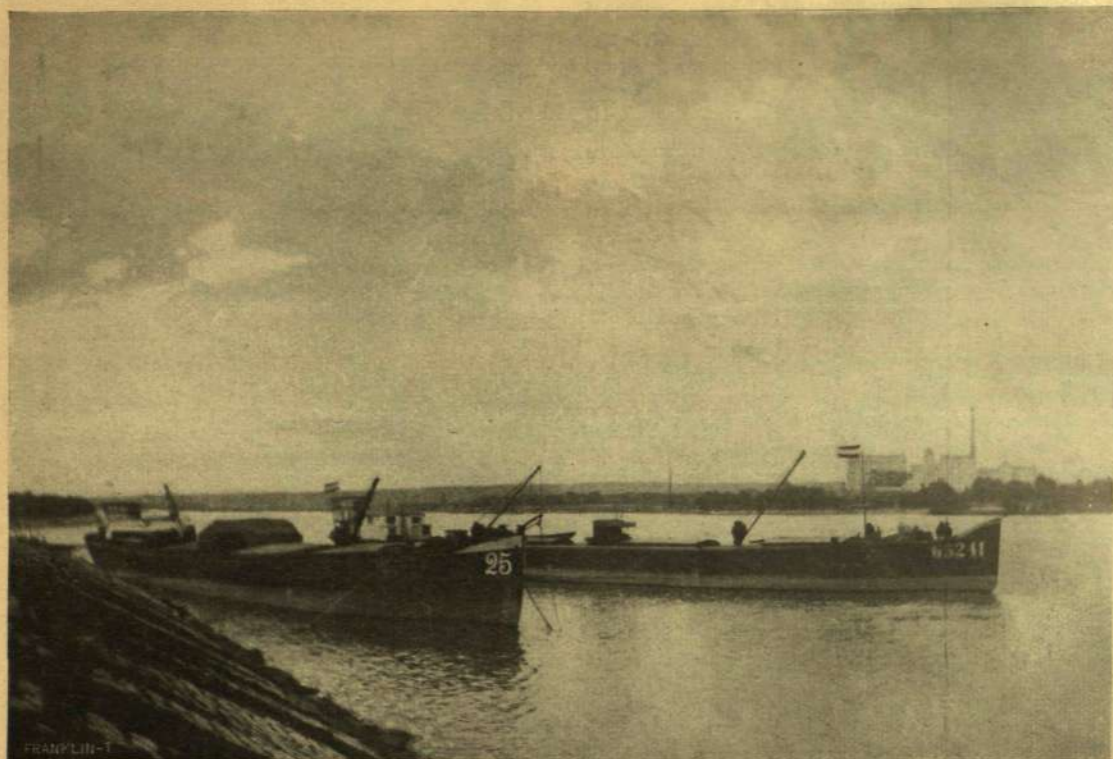
— A tengerbe vele! — És a madárhullák követék a többi az állatokat.

Rezánov megfordult és szemben találta magát Langsdorffal, ki csak úgy remegett a felháborodástól. Sovány alakja egy pompás pirosvirágú, arannyal himzett japán pongyolába volt burkolva, melyet titokban szerzett meg Nagasakiban. Rezánovra ez oly hatást tett, mint a vörös kendő a bikára, a doktor ellenben egész megfélemedezett színpadias ruházatáról. Szemei villogtak, még hosszú óráinak hegye is remegett a méregtől. Ha néha vitázás közben megengedett is magának egy-egy csipős visszavágást a kamarással szemben, most, annak rossz kedve láttára, nagynehezen megfékezte felháborodását. Ott, a hajnali félhomályban elhalványuló csillagok alatt, Rezánov mint-

REPÜLŐGÉP AZ ÁGYÚTEG FÖLÖTT.

REPÜLŐGÉP A FRANCZIA HADSEREG SZOLGÁLATÁBAN.

KOLERA MIATT VESZTEGZÁR ALATT LEVŐ HAJÓK A LÁGYMÁNYOSI KIKÖTŐBEN.

egy hatlányra látszott kimagaslani a kis emberke felett.

— Oh, excellentiád, — mormogott zavartan.
— Nos?
— Ezek az én példányaim!
— A micsoái?
— Én a tudomány haladását nagyon a szíven viselem, excellentiád.

— Én is, — de a maga idejében. Az önéi voltak azok a bőrök? — Hangja egyszerre simává lett. — Sajnálom, hogy hiába fáradt, de a kénytelen vagyok önt figyelmeztetni, hogy ez nem egy a természettudomány haladásának előmozdítására szervezett expedíció. Úgy hiszem, hogy részemről nem szegtem meg a köztünk megkötött szerződést. Ha visszaérteztünk Sitkába, önnek szabadságában áll a legközelebbi hajóval, mely e partokat érinti, ide visszatérni; jelenleg azonban kérnem kell önt, szorítottan azon teendőkre, mik az ön állásához, mint kísérőben levő orvoshoz, tartoznak.

Hátat fordított a tudósak és parancsot adott, bocsásanak egy csónakot vizre számára.

Három nap óta, mióta a kormányzó és a commandant megérkeztek, kedve szerint járhatott-kelhetett; kissé komolyabban vették vele szemben a vendégszeretetet hangzóztató frázisokat. Szavát vették ugyan, hogy távol tartja magát az erődítményektől, de miután ő az ország védelmi szervezetről már úgyszólván tájékozva volt, mosolygva, készségesen szavát adta erre.

Most csupán egy sétának érezte szükségét. Roszúl aludt az éjjel, fejébe szállt a vér, idegei megfeszültek. Gyorsan végigjárt a tengerpartot, a meredek lejtőket, melyek a félsziget északi csúcsán vezettek. Már többször megtette volt ezt az utat és nem is fordult hátra, hogy megbámulja az óriási, természetalkotta félkört, melyet a kopár sziklafalak képeztek. Egyszer, midőn Luis, ki vele tette meg ezt az utat, eltávozott, hogy a yerba-buenai erődbe vigyen egy üzenetet, már figyelmesen körültekintett és arra a meggyőződésre jutott, hogy nem létezik egy nagy város alapítására ennél gyönyörűbb pont. Mögötte a San-Bruno hegy-lánczával, oldalvást a szép völgygel, melyből idelátott a misszió épülete, szinte arra lát-szerűen rendeztetve a természetét, hogy palotákat, templomokat, tornyokat, bazárokat építse-nek fel rajta, hogy az aranyozott kupolák sokasága tükröződjék itt az aranyos napsugarakban és a kristálytisza levegőben.

Ha nem is egy új Moszkvát, de legalább egy új Irkutk keletkezését szerette volna megérni itt.

Most azonban borús hangulatban volt, nem is méltatta egy tekintetre sem álomvárosának táját, bár a hajnali szürkület az órája, melyben a képzelet a valósággal ölelkezik, máskor arra a merengésre ösztönözte, a melyben oly gyakran felelt a valóságot.

Bármennyire vezérelték is tetteit az orosz érdekek, volt idő, midőn csupán a saját feje után szeretett eljárni és most, Arillaga kormányzó megérkezése óta, majdnem hasonló érzés fogta el, mint siralmas véget ért küldetése alkalmával Nagasakiban. Az első megbeszélés óta egy szóval sem érintették többé a rakomány tárgyát, sem a szerződést, bár csak természetesen lett volna az első tanácskozás után részletekbe bocsátkozni. Minden alkalommal, midőn óvatosan szóba hozta az ügyet, csak udvarias közönnnyel találkozott, mely erősen elűtött a máskor irányában tanúsított szívélyes figyelemtől. Már előre látta, hogy kénytelen lesz látogatásának eddig eltitolt sürgős okát feltárni előttük és ez a gondolat türhetlen módon felerlelte.

Nem tudott a felől megbizonyosodni, vajjon Concha beváltja-e ígéretét, hogy kedvező hangulatot keltegette volna iránt és ez a bizonytalanság is csak fokozta bosszúságát.

Naponta a commandant házában ebédel, ott táncolt minden este. Concha vele szemben élénk, barátságos volt, de a mellett közönyös. Még egy kaczer szempillantással sem árulta el, hogy az előkelő idegen kiütötte volna a nyeregéből a többi caballerót, nem érezte vele, hogy megtartotta iránta ama barátságot, melyet első találkozásuk alkalmával neki felajánlott.

Nem adott alkalmat, hogy négy szemközt beszélhessen vele. És mindezzel csak fokozta Rezanovban az iránta való érdeklődést és bámulatot. Nyilvánvaló volt, hogy atyja, úgy mint a kormányzó is, imádják a leányt és nem tagadhatnak meg tőle semmit. Velők szemben hol az elkényeztetett gyermek, hol az értelmes jóbarát álláspontjára helyezkedett. Miután anyja gyöngéledett, ő foglalta el most helyét az asztalfőn és oly ügyesen vezette a társalgást, hogy mindenki számára talált egy kellemes megjegyzést. Esténként néha egyedül is, de legtöbbször orosz vendégeivel táncolt, és szívesen eltanulta tőlük az angol nemzeti táncokat. Rezanov ezen fesztelen jókedvében eltöltött estéket elragadóan találta volna, ha nem nyugtalanítja őt szegény sitkai telepeseinek sorsa és ha Concha kissé részrehajlóbban foglalkozik vele.

Eleinte azzal gyanúsította őt, hogy ez mind csak ügyes fogás, melylyel a leányt őt valómságra akarja bírni, de később letett e gondolatról, mert Concha nemcsak hogy nem foglalkozott tüntetőleg más férfival sem, de mintha Rezanov megérkezése óta még fokozódott volna személyes méltóság és büszke magatartása, mintha gyermekkorának búcsút mondott volna, mintha azóta felülemelkednék minden kicsinyes kaczerkodáson. Voltak pillanatok, midőn megtévesztően látszott Rezanov szemében a női szépség eszményképét. Úgy érezte, hogy még nem született nő, ki inkább fél lett volna ruházva mindama tulajdonságokkal, melyeket egy, a közügyeknek élő férfi élettársától meg-

kíván; sem olyan, ki jobban bírt volna mint Concha ama veleszületett tehetséggel, hogy számára a földre varázsolja a mennyországot. Némi humorral azt kérdezte magától, nem-e lett szerelmes, de míg egyrészt nem igen hitt már negyvenéves férfi létére a szív megnyilatkozásában, másrészt egész komolyan kezdett azon gondolatokkal foglalkozni, hogy feleségül veszi Concha Argüello-t; és csupán a személyes szabadságához való ragaszkodása tartotta még vissza, mivel, ha jól meggondolta a dolgot, mi sem lenne oly előnyös az orosz gyarmatoknak mostani kritikus állapotára nézve, mint egy erős személyi kötelék egy kaliforniai előkelő családdal. Concha Argüello legelőkelőbb polgárának volt híres szépségű leánya, és hatalmas barátainak támogatásával, ő, mint férje, bizonynyal évek helyett néhány hó alatt elérte amaz eredményeket, melyeknek sikerre jutását annyira szívén viselte. Büszkeségtől dagadozott keble, midőn Conchát Szentpétervárról elképzelte. Még két évre sem volt szükség, hogy Európa legelőkelőbb modorú úriasszonyává fejlődjék. Hogy elnyerheti őt, abban bizonyos lehetett, dacára, hogy nem volt oktan hiúsággal eltelve. Sokat nyújthatott ő egy nagyravágó, eszes leánynak, ki tudatában volt e spanyol provincia férfineme feletti felsőbbségének és a ki fellázadt egy oly jövő ellen, mely arra kárhuztatja, hogy életét itt e szép vadonban kénytelen legyen leélni.

Csupán az az egy gondolat tartóztatta még, vajjon felé-e a leány birhatása saját szabadságának feláldozásával? Mindazzal, a miről egy oly férfi lemond, ki mint ő, előkelő állású, de a mellett kalandos természetű is.

Séta közben némileg elpárolgott rosz kedve, gondolatai vissza-vissza tértek arra a tárgyra, mely őt az utóbbi napokban annyira foglalkoztatta. E mellett önkéntelenül oly mozdulatot tett, mintha egy rég viselt terhet rázna le válláról.

Ideje, hogy végezzek ezzel az ostobasággal, — szóló magában roskedvően. — Ez az utolsó három év valóban annyira megviselt, hogy kétem, hogy még egy óráig is türelmem lenne asszonyi szépségekkel foglalkozni. Ezentúl csak a munkának élek. Nem tudnék egy hónapot sem téltelenségben eltölteni. Pedig, ha a férfi mindenképp fölé helyezte a munkát és a hatalmat, és elmúlt már negyven éves, vajjon érzi-e még szükségét egy élettársnak? Ez a fontos. Az én koromban már csupán a hatalmágy gyakorolja a legellenállhatatlanabb, a legmaradandóbb vonzerőt az emberre. És ha ebben kielégítésre találunk, már vajmi kevés az, a mi az asszony részére megmarad bennünk.

Felért a sziklacsúcs legszűkebb hegyére, ez volt a dombtető legmagasabb pontja, ott, hol a félsziget délnek fordult; gondosan kerülte, hogy csak egy futó pillantást is vessen a yerba-buenai erődre: feltekintett az öböl fölött messze kimagasló keleti hegylánczra, mely sötétben, majdnem alaktalanul burkolódzott a hajnal misztikus ködpárába.

— Sennor! — szólította meg hirtelen egy óvatos hang.

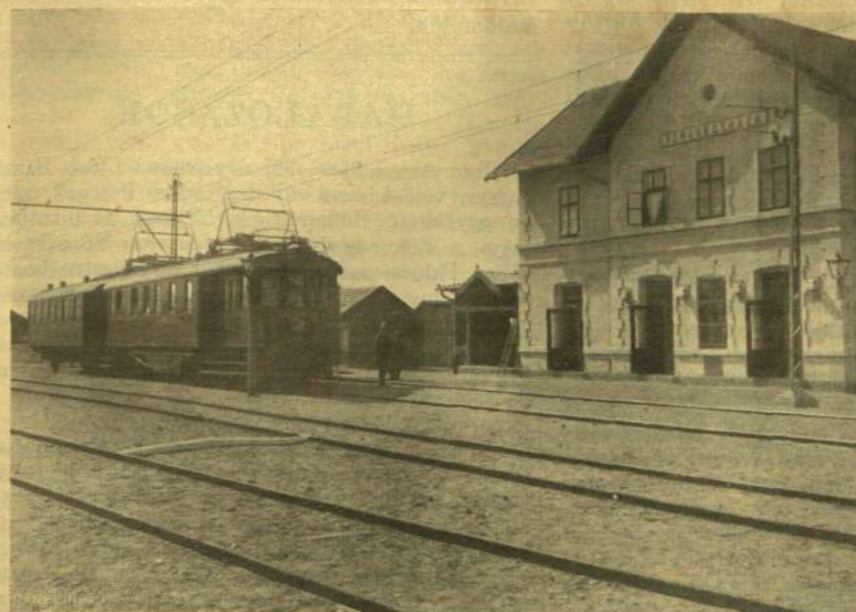
Rezanov gyorsan hátralepett a szikla szélére és csodálkozva tekintett körül, szíve nagyot dobbant. De nem látott senkit a közelben.

— Sennor!

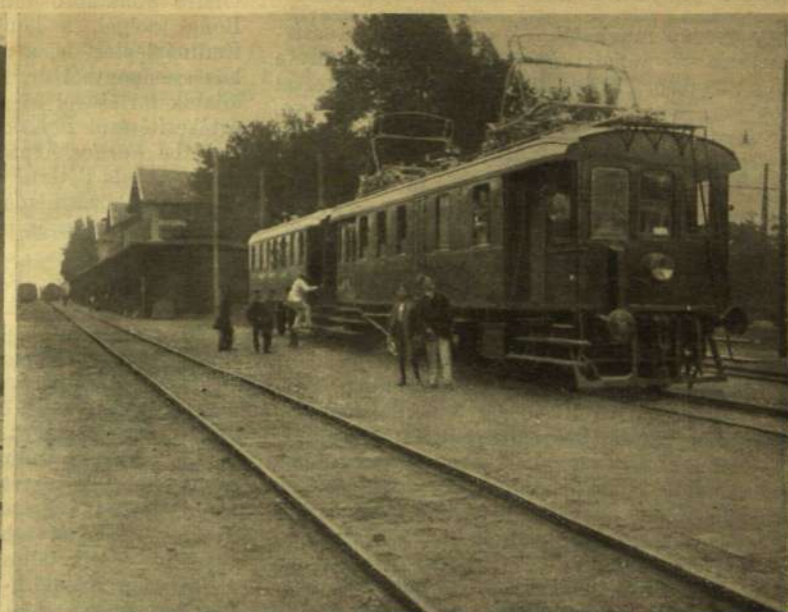
Ezúttal nem tévesztette el az irányt, melyből a hang jött, odalépett újra a szikla széléhez és lenézett a mélységbe. Lent, a mély árokban, melynek egyik fala majdnem függőlegesen nyúlt felfelé, egy mustangon ülő leányalakot pillantott meg, ki az állatot a köves ösvényen fölfelé eröltette. A leány tojásdad fehér arca úgy tűnt elő fekete robojsza rincei között, mint mikor a halvány hold kibukkan a felhők mögöl, ifjú szépsége nem illett e vad, zordon keretbe. Megállította lovát, midőn Rezanov pillantásával találkozott; aztán egy kis tisztásra irányította, hol az szilárd talajra talált és ő nem félhetett attól, hogy hirtelen lecsúszik.

Rezanov leért melléje és ő komoly, de barátságos mosollyal üdvözölte, azonban nem adott rá alkalmat, hogy megcsókolhassa kezét.

— Követtem excellentiádat, — szól, — midőn a Junórt távozott, mert én gyakran ébren vagyok már ilyenkor és mivel a többiek még rendszeren alszanak, atyám nem tudja meg, hogy

A VERESEGHÁZI ÁLLOMÁS.

A GÖDÖLLŐI ÁLLOMÁS.

A GÖDÖLLŐI ÚJ VILLAMOS VASÚT.

én kiséret nélkül is kilovagolok. Ilyen messzire azonban még nem jöttem el soha. Szeretnék most excellentiáddal valamit tudatni és ott-on nincs rá alkalmam. Megkértem múlt este Santiagót, lenne ebben segítségemre, de ő rosz kedvében volt és megtagadta. Ilyenek a férfiak!... Úgy hiszem, nem tudatnak még önnel semmit a rakomány illetőleg?

— Nem, — felelt Rezanov ridegen, és úgy érezte, hogy e tárgy fejtegetésére nem alkalmas sem az idő, sem az ő hangulata.

— Annál többet hallott róla a kormányzó, madre de Dios! A presidio és misszió valamennyi asszonynepe ezzel zaklatja. Megöli őket az irigység azokért a szép sálókért, a mikkel excellentiád bennünket a multkor megajándékozott. Milyen ügyes fogás is volt öntől, hogy csupán a saját szükségletünket látta el és nem juttatott semmit barátaink számára! És még azok is, a kik már kaptak ajándékot, többet szeretnének kapni. Elmentek a kormányzó elé, egyedül, kettesben, négyen egyszerre. Sirtak, rimáncokdakt, könyörögtek. Csak tegnap tudtam meg, hogy az ön megbízottja a papoknak is megmutatta az árút, padre José Uriának és padre Pedro de la Cueva nak. Ők is, valamint a san-franciskói misszió többi papja rámentek a kormányzóra, nemcsak egyszer, de három ízben is, Dios! A szegény ember, hogy káromkodott tegnap! Azzal fenyegetődzött, hogy rög-tön visszatér Montereybe. Erre meg én lettem dühös és viszont azzal fenyegetődztem, hogy valamennyi leánynyal és az összes papokkal utánamegyünk, megfogadtam, hogy addig nem lesz egy percznyi békessége, míg a rakomány a miénk nem lesz.

— Nos, és? — kérdezte Rezanov élesen.
Concha fejét rázta.
— A kormányzó, a mikor nem káromkodik, csak így felel: «Csak vegyétek meg, ha van rá pénztek. Sohasem szegtem meg meg Spanyolország egy törvényét, és most öreg napjaimra nem fogok arra vetemedni.» Jól tudja ő, hogy nekünk nem szabad az országból pénzt ki-eresztenünk; én azonban egy tervet eszeltem ki, önön áll, nem én rajtam, hogy azt élők terjeszse! Excellentiád sohasem fogja elárulni, úgy-e, mennyire megsegítettem?

— Ha óhajja, akár meg is esküszöm rá, — felelt Rezanov fagyosan.

(Folytatása következik.)

A HÉTRŐL.

Körülbelül száznolcvanezer ember vesz részt a felső Magyarországon most folyó hadgyakorlatokon. Akkora haderő az, a minővel az oroszok vonultak be hozzánk 1849-ben, hogy leverjék a fegyverben álló magyar nemzetet, s a minőnél nagyobb számból álló csapat alig fog a jövő háborúban egy hadvezér parancsnoksága alatt állani. Az orosz japán háborúkat tapasztalatai, melyeket csak most dolgoz fel a német vezérkar (a grosser Generalstab) határozottan e mellett bizonyítanak. A jelen-

kori löfegyver találó képessége lehetetlenné teszi, hogy zárt csapatok három-négy kilométernyire megközelítsék az ellenséget. Sőt lehetetlenné vált az is, hogy tetemesebb tartalékokat lehessen a tűzben álló első sorban levő legénység háta mögött készletben tartani. A harcvezetést oly győren lehet csak megszállani, hogy legjobb esetben két lépésre jut három gyalogos. Ily ritkás felállítás mellett pedig kisebb számú hadsereg harcvezetése is oly hosszúvá nyúlik, hogy lehetetlenné válik az egy-egy vezetés. Így a Sa-ho harcvezetéstől kivont nagy csatában (1904 október elején) az oroszok több mint 75 kilométer hosszúságú vonalon voltak felállítva, s kevéssel volt rövidebb a japánok harcvezetése is. S mindkét oldalon teljesen felmondta a szolgálatot a vezetés egységessége. Az orosz balszárnyon Stackelberg tétlenül állott, napokon át hatszorta kisebb számú ellenség előtt, várva a fővezértől az előrenyomulást elrendelő parancsot, a cenzurában pedig türelmetlenül várták az ő támadásáról szóló jelentést, hogy egyidejűleg kezdjék meg az általános előnyomulást.

Akkora hadseregeket, minők például I. Napoleon alatt küzdöttek, nem lesz lehetséges a jövő háborúban egy csatasíkon felállítani. S csodálatos az a rövidlátás, melylyel a mi közhadiseregünk intézősége még e tapasztalatok után is egyszerű hadgyakorlatokra is ekkora tömegeket összpontosít, s a hadsereg fejlesztését is azzal véli szolgálhatni, ha a létszámot emeli.

Valószínű, hogy a legközelebbi nagy háború után a kisebb számú hadseregekre fognak visszatérni a nemzetek. Ma még újít állja ennek a nagy tömegekben bízókodó babonaszerű hit, az új gondolatoktól való irtózás különösen erős a katonáknál, kiket a hagyományok iránti vak buzgalomban nevelnek, de újít állja a kölesönös féltékenység is. Egy nagy lezárásnak kell előbb jönnie. Ki kell a harcmezőn tűnni, hogy p. o. egy hadsereg (Armee), a minőt a mi haderőnkől tervezéretől ötot lehet alakítani, csata alkalmával oly hosszú vonalban lesz csak felállítható, mely a Dunától a Tiszig ér, s meg fog bizonyosodni az is, hogy ily hadsereggel operálni: lehetetlenség. Akkor majd meg fognak ismét emlékezni a haditörténelem tanúságaira, a melyek azt tanítják, hogy kicsi hadseregek is végleg eldönthetik a háború sorsát, s teljessé tehetik a győzelmet. Nagy Sándor, mikor átkelt Ázsiába, hogy meghódítsa a perzsa birodalmat, melynek százazrekéből állott a katonasága, mindössze harmincezer emberből álló sereget vitt magával. S ezzel igázta le az akkor ismert egész világot, Európát, Ázsiát és Afrikát. És az egész középkoron át sohase küzdöttek nagyobb seregek. V. Károly német császár és spanyol király, a legnagyobb hatalmú fejedelm maga is kizárólag csapatokkal folytatta háborúit, melyekkel lángba borította Európát, egyik szélétől a másikig. Leg-

nagyobb hadserege, melyet 1527-ben Bourbon Connetable vezetett végig Itálián, s mely kíméletlenebbül fosztotta ki Rómát, mint a vandálok, nem állott többől, mint harmincezer emberből, pedig három nemzet fiaiból, spanyolokból, németekből és olaszokból toborozták azt össze. Páviánál pedig, a hol az európai hegemonia kérdése csak oly határozottan eldőlt, mint később Sedánál, s a hol a francia király, I. Ferenc ép úgy fogságba került, mint emitt III. Napoleon, nem harczott több egy-egy oldalon húszezer emberrel.

A jövő háborúja talán a tekintetben is fog lezárni adni a hadseregünknek, hogy magas katonai állásokban nem cselészi az uralkodó család főhercegeit alkalmazni. De ennek a lezárásnak aligha fogják levonni a következményeit. Mert ilyen lezárás eddig is kapott már az osztrák hadsereg s az uralkodóház minden épkezláb férfi sarja katonai tisztségeket tölt be ma is. Úgy hiszünk, hogy hibásan magyarázót dynasztikus érdek ennek az oka. Úgy találják, hogy emelik a tisztikar önértését és odaadását, ha a főhercegeket is besorozták a hadseregbe. Pedig ennek dynasztikus szempontból is megvannak a hátrányai. Nem szólunk arról, hogy a polgári osztály joggal lát ebben a tényben mellőzést, sőt lenézést, a mi pedig nincs a dynasztikus érdekek előnyére. De a legnagyobb kára ép a dynasztikus származék abból, ha magas katonai parancsnokságokat oly főhercegek kapnak, a kikben nincs meg a kellő hadvezéri képesség s miattok elvész a háború. S ugyanakkora veszedelem származik abból is, hogy a főhadvezérnek alárendelt főhercegi parancsnokok könnyen felmondják az engedelmességét, la- zítják a fegyelmet, s engedelmességükkel gyakran katasztrófákat idéznek elő. Így történt az 1866-iki porosz háborúban is. Hogy ne is beszéljünk a többi főhercegekről, a kik állandólag kalamitásokat okoztak Benedeknek, Lipót főherceg volt kizárólag a skalitzi vereségnek okozója. A fővezér határozott parancsa ellenére bocsátkozott ütközetbe, ügytelensége következtében elvesztette azt, feláldozott egy egész hadtestet, úgy, hogy a parancsnokságtól is meg kellett fosztani. A kö-nigrátszi csata elvesztésében pedig Ernő főhercegnek volt jelentős szerepe. Ő is Benedek parancsa ellenére intézetett ismételt rohamokat a Chlum-szemben levő Hota erődéig ellen, holott az utalás szerint csapatainak helyt kellett volna állniuk, hogy a porosz trónörökös megérkezésében levő sereget feltartóztassák. Két hadtest vezért el a rohamokban, s midőn a porosz trónörökös serege megérkezett, nem volt senki, a ki újába állhatott, szabadon mehetett át a kettészakadt osztrák hadseregen egészen annak háta mögé.

Ily tapasztalatokat csinált az osztrák armádia a főhercegeket, de azért a mostani hadgyakorlatokon is övék — természetesen — a döntő szó.

IRODALOM ÉS MŰVÉSZET.

Egy cserép muskátli. «A mit megirtam, szív-
ből irtam» — mondja Borbély József kis könyve
ajánló versében. Elhiszszük, mert megérezni versei
legfőbbjén, hogy hittél és bizalommal vannak irva,
hogy a szerző maga el van telve annak szépségé-
vel, fontosságával és eredetiségével, a mit verse
foglal. Az olvasóban azonban már nincs meg eny-
nyire az a hit; az olvasó észreveszi, hogy itt egy
átlagos, semmiben sem kiváló, a többinél sempi-
vel sem gazdagabb lelki életű ember mondja el
ábrándjait, szerelmi epékedeit, az életről való
reflexióit. Ezért a pattogó rímek, könnyen szokellő
jambusok egy pillanatra kellemesen csengenek a
fülből, de épen csak csengenek és hamar el is
hangzanak, nyom nélkül. A lírának akkor van
igazi értelme, ha az átlagosnál külön, mélyebb
és gazdagabb érzési lélek nyilvánul benne, a mely-
nek vallomásaira az olvasó lelkeiben is eddig néma
húrok pendülnek meg s öntudatlan mélységekben
szunnyadó érzések ébrednek fel. Az igazi lírikus
könyvtől mindig úgy válnak meg, hogy lelki
életünk nyert általa finomságot vagy mélységet
s eddig ismeretlen harmóniák csendültek fel ben-
sünkben. S az igazi lírikus mindig meg is találja
a lelke mélyeiből feltörő mondanivalóhoz a meg-
felelő, magából a mondanivaló természetéből szor-
vatosan kialakuló formát, a mely akármennyi tra-
dicionális elemet vesz is fel, újnak, eredetinek
tűnik fel, mert nem kívülről van az anyagra rá-
húva, hanem az anyagból formálódik, mint egyik
alkat-eleme. Borbély József sokkal kevésbé költő,
semhogy a formának ehhez a művészetéhez el
tudna jutni: a hogy mondanivalójában nem jut
el a mindennapiság határán túl, ép úgy nem ér
a formában sem messzebbre, mint a konvencionális
ügyességre, a mindenki által egy kis igyekezettel
elérhető rutinnra. A sok használatból tompult
csengésű rímeket újra összekombinálni, hangzatos za-
vakat, szólamokat szabatosan pengő jambusokba
vagy trocheusokba fűzni még nem melódia. Az
ilyen színvonalú verselést már szinte magától, ké-
szén adja bárki tollára az irodalmilag kiművelt
nyelv; a hogy valaki úgy verseljen, ahhoz nem
kell tehetség, elég egy kis irodalmi ügyesség és
türelem.

A magyar család aranykönyve. Ennek a köz-
hasznú népszerű vállalatnak most jelent meg harm-
adik kötete, mely csupa olyan tudnivalót tartal-
maz, melyeknek a háztartásban, a mindennapi
életben mindig hasznát lehet venni. A család gaz-

dasági életére, a háztartásra, pénzbeosztásra, könyv-
vitelre vonatkozó tanácsokkal Ginevré György
Ilona szolgál, a konyha százféle titkát Kürthy
Emilné leplezi le, a család ételmeztéséről higieni-
kus szempontból dr. Berheft Ármán szól, a házi-
állatok tartásáról és a gazdasági termények házi
értékesítéséről Ferenczy Ida világosít fel, a ker-
tészetbe Kardos Árpád, a kézművességé és a házi
iparba Preitz Péterné avat be. Mindez praktikus,
világos, közérthetően van elmondva s számos
felvilágosító ábra is megkönnyíti a közlötök meg-
értését.

A «Jó Pajtás», Sebők Zsigmond és Benedek
Elek képes gyermeklapja legújabb, szeptember
17-iki számában bájos kis verset közöl Lévy
Józseftől, regét Benedek Elektől, Dörmögő Dömöt-
ör tátrai utazását Sebők Zsigmondtól, a Kis Króni-
ka rovatban képet és emlékeztet Erzsébet király-
néról, kedves cikket a Népligtől Kaszap Rózi-
kától, cikket a műagrásról Dénes Károly mű-
agr-bajnoktól, verset (képpel) Elek nagyapától,
tréfás mókát Zsiga bácsitól, regényfolytatást
Zsoldos Lászlótól stb. A rejtvények, szerkesztői
üzenetek teszik teljessé a szám tartalmát. A «Jó
Pajtás»-t a Franklin-Társulat adja ki, előfizetési
ára negyedévre 2.50 korona, félévre 5 korona,
egész évre 10 korona, egyes szám ára 20 fill.
Mutatványként kívánatra ingyen küld a kiadó-
hivatal. (IV. ker., Egyetem-utca 4.)

Új könyvek.
Egy cserép muskátli. Borbély József újabb versei.
Budapest. Pátria r. t.; ára 2 korona.
A magyar család aranykönyve. Harmadik kö-
tet. Budapest. Athenaeum; ára 22 korona.

A «VASÁRNAPI UJSÁG»
58-ik évfolyama.

A «Vasárnapi Ujság» a legrégebb magyar
szépirodalmi és ismeretterjesztő képes hetilap,
évenként több mint 130 íven s több mint
másfél ezer képpel, legjelesebb hazai íróink
és művészeink közreműködésével jelen meg.

Előfizetési feltételeink:
A «Vasárnapi Ujság» negyedévre 5 korona, fél-
évre 10 korona.
A «Vasárnapi Ujság», a «Világkrónika», val
negyedévre 6 korona, félévre 12 korona.

Az előfizetése a «Vasárnapi Ujság» kiadó-
hivatalába, Budapestben, Egyetem-utca 4. szám
küldendő.

HALÁLOZÁSOK.

Elhunytak a közelebbi napokban: Idős BARNÁS
JÓZSEF, volt 48-as honvédszázados, Pestnek, majd
az egyesített Budapestinek 50 éven át bizottsági
tagja, a Rókus-kórház nyug. főorvosa, 86 éves ko-
rában Faluszemesen. Holttestét Budapestre hozták
és itt temették el. A elhunytat kiterjedt rokonság
gyászolja, közöttük a veje, Kolozsvári Dezso, volt
honvédelmi miniszter. — HÉJAS JÁNOS, soroksári
bognármeister, a ki végigküzdött az 1848-iki sza-
badsharcot és a világiosi fegyverletételnél is
jelen volt, 81 éves korában Soroksáron. — OTTLIK
GÉZA, temesi nagybirtokos, 81 éves korában főnák,
Ottlik Péternek temesmegyei vezérbírója. Ottlik
Iván földmívelésügyi államtitkár atyját gyá-
szolja az elhunytban. — KRIS KÁROLY, királyi ítél-
őtáblaí bíró, a budapesti 4-ik kerületi járásbíró-
ság volt vezetője Budapestben. — STERNFELSI MAGASZTY
VILMOS, Krassószörény vármegye karánsebesi járá-
sának főszolgabírája, 44 éves korában Facsád köz-
ségben. — NAGYNYOMI SÉNYI KÁLMÁN, nyug. fő-
ispán, 63 éves korában Budapestben. — HÓBOSI
ANTAL, ügyvéd, volt fővárosi hírlapíró, 49 éves
korában Temesváron. — IDŐSEB Szentléleki és
sóri ZSÓRY BARNABÁS, Borsod vármegye törvény-
hatósági bizottságának tagja, 76 éves korában,
Rozsnyón. — POPOVITS GYÖRGY, Magyarokanizs
rendezett tanácsú város gazdasági tanácsosa, vármegyei
bizottsági tag, önkéntes tűzoltóparancsnok,
56 éves korában Mag. arkanizsán. — HÖFER ANDRÁ,
m. kir. jószágfelügyelő, Fogaras vármegyei közgaz-
dasági előadója, a Fogarasvármegyei Gazdasági
Egyesület alelnöke, 59 éves korában Perjámoson. — PÖR
ANTAL, esztergomi kanonok és történetíró, a
Magyar Tudományos Akadémia tagja, 72 éves ko-
rában Esztergomban. — DIESEI és eszternelki MEO
ÁKOS, káptalani uradalmi pénztáros, 41 éves korá-
ban Nagyváradon. — TOPSCHER VIKTOR, nyug. fő-
mérnök, ág. ev. egyházi tanácsos, 82 éves korában
Kassán. — HOMONAI ALBERT, író, 29 éves korában
Budapestben. — NAGY MÁRTON, főtanító, vármegyei
bizottsági tag, 26 éves korában Rabacsanakon.

MONTECUCCI FRIYVESNÉ, grófné, szül. batizfalvi
Rain Emma Gödöllőn. — ÖZV. BERGER ZSIGMONDNÉ,
szül. Beck Mimi, a kit jószívűségéről ismertek,

79 éves korában Mária-Grünben. — ÖZV. SCHWARZ-
MAYER JÁNOSNÉ, kinek férje tekintélyes fővárosi
gyógyszerész volt, 71 éves korában Zebegényben. —
LOHRA JÁNOSNÉ, lovagné, szül. Hack Magdolna,
Budapestben. — KÁPOLNAI PAVA ISTVÁNNÉ, szül. fáj-
kürthi Kürthy Irén, néhai kápolnai Paur István
honvédeztetés özvegye, 67 éves korában Nagy-
bányán. — Magyarorszáki és harasztosi HORVÁTH
JÁNOSNÉ, szül. kis- és nagydobi Dobay Blanka,
54 éves korában Alvinczén. — PREISZER ENDRÉNÉ,
szül. Waldsteiner Vilma, 43 éves korában Budape-
sten. — POLGÁR SÁNDORNÉ, szül. Neubauer Hermina,
korábban Szegeden. — PILÁTH ANNUSKA, Piláth 49 éves
József és neje, szül. Klementz Anna hét éves leánya
Budapestben.

EGYVELEG.

* Vasuti szerencsétlenségek. A vasuti baleset-
ekről a következők figyelemre méltó statisztikai
adatokat közli egy német folyóirat: Egy millió
utazóra esik: Németországban 0.08 haláleset; 0.39
sérülés; Ausztria-Magyarországban 0.12 haláleset;
0.96 sérülés; Franciaországban 0.13 haláleset;
0.18 sérülés; Angolországban 0.14 haláleset; 1.94
sérülés; Belgiumban 0.22 haláleset; 3.02 sérülés;
Egyesült-Államokban 0.45 haláleset; 6.58 sérülés;
Oroszországban 2.24 haláleset; 11.63 sérülés. G. L.

Dr. Csilléry András nyug. hivásd ezredorvos
czirkventezai fűrdőorvos a fővárosba visszaérkezett
és rendelkezést tett a száj- és fogbetegségek szakorvosa
régii lakásán (VIII., József-körút 45.) ismét megkezdte.

Elkán és Gerő czég (VI., Petőfi-utca 5.) rend-
kívül izlések kiállítását Orczy bárónő megtekintette.
Állandóan sok nézője akad az izlések kiállításának.
Már messziről szembeötlik egy valódi hermelin-kabát,
a mely nagy feltűnést kelt. Egy zöld plusz színű
kópény valódi nemes nyest-prémzéssal: egy kincset
ért valódi nemes nyest-készlet, egy csinos ill. herme-
linnel, egy szikunok-készlet, egy orosz czoboly-készlet,
mind a legregebbek kivételben. Látnak még egy
redek perszakabátot és egy igen izlések női városi
bundát. Külön említést érdemelnek a kalapok és
sapkák. Igazi jukker szőrmekalapok; nagyon szép
még a selyem- és szövetsapkák, melyek mind a
magyar iparnak szeccenek dícsőségét. Orczy bárónő,
valamint Kálmán államtitkár hosszas szemlést és után
jegy tetszőstínek adatai kifejezést.

Betegség és halandóság az üvegől táplált
kisdödeknél sokkal nagyobb, mint az emlíon táplál-
taknál: ha elmulasztják a tejét a bel- és külföldi
orvosok egész seregétől melegen ajánlott «Kufek»
tápszerrel vegyíteni. «Kufek» rendel zik a tápláló

alkatrészek gazdag tartalmával, melyek a gyermek
fejlődését erősítik, könnyen emészhető és meggátolja
az emésztési zavarok behállat: hasmenést, hányáske-
lést, bőhurutot stb.
Finom készitásokban (ridikül) s egyéb finom
bőralkatrészek választékos rakítárt tart: Ósángó (Museum-
körút 5.). A czég megbízható áru és méltányos árai
folytán a legjobb hírnévre tett szert.
Általánosan elismert tény, hogy a Székely
és Társa czég (Budapest, Museum-körút 9.) czipórak-
táról csakis jó minőségű czipók, elegáns kivitelben
olcsó szabott árak mellett kerülnek forgalomba. Szü-
lők, hölgyek és urak saját érdeke, hogy czipószük-
ségletüket a Székely és Társa czégnél szerezzék be.
Kívánatra árjegyzék.

Magyar képek sikere. A drezdai egészségügyi
kiállításán feltűntet keltenek Székely Aladár vácu-
utcai fényképező művészi fényképei, melyeket a bel-
ügyminiszterium megbízásából az állami gyermek-
nemhelyekről és az ott folyó életéről készített. Erde-
kesnek tartjuk megemlíteni, hogy Horace Fletcher
amerikai író a magyar gyermekvdelemről egy nagy-
szabású angol munkát ad ki és a belügyminiszterium-
tól engedélyt kért arra, hogy Székely Aladárnak ezen
fényképeit könyvében reprodukálhassa.

SAKKJÁTÉK.

2762. számú földvány dr. Frankensteinől, Lipece.
sötét.
8 7 6 5 4 3 2 1
a b c d e f g h
Világos indul és a harmadik lépésre mattot ad.
A 2757. számú földvány megfejtése Spóner Andortól.
Világos. Sötét. Világos. a. Sötét.
1. Kc8-h8 Bg1xg3 (a,b) 1. ... He6xg5
2. Bg5-f5 f matt. 2. Fb6-c7 f matt.

Szerkesztői üzenetek.

Végo. Kesergés. Mind a két vers nagyon kezdet-
leges kisírlét; nem közzölhet. Másik ajánlatára sem
reflektálhatunk.
Megy a vonat. Bizonyos ügyesség van benne, de
csak ügyesség, nem művészet.
Múlás. Nem ér az apróság annyit sem, a mennyi
időbe az elolvasása kerül.
Zsolttár. A képei nagyon zavarosak, — igazi szó-
képek, nem vitatgatják meg, hanem ködbe burkolják
a mondani valót.
A csillagtól. A fordításban van néhány zökkenő;
az eredeti versnek nem tudtuk semmiféle értelmét
venni.
Egy ifjú sirjánál. Vihar az éjben. Mind a kettő
fogytékos verselő készsége és még fogytékosabb
kifejező erő eredménye.

KEPTALÁNY.
A 34-ik számban megjelent képtalány megfej-
tése: Négy kis hurban ennyi bánat nem is tu-
dom, hogy fér meg.
Felolós szerkesztő: Holtzy Pál.
Szerkesztőségi iroda: Budapest, IV., Reáltanoda-u. 5.
Kiadóhivatal: Budapest, IV., Egyetem-utca 4.

Svájci selyem vámmentesen házhoz szállítva!
Kérjen fekete, fehér vagy színes újdonságainkból mintákat:
duchesse, voile, satin souple, taffetas, crêpe de
chine, colienne, côtelé, mousseline 120 cm. széles,
mészként 120 Kétféle len. Itálaknak, blúzokak stb.-nek
való bárony és peluche, ugyancsak himzett blúzok,
valamint batist, pamut-vászon- és selyemruhákat. Mi csakis ga-
rantáltan erős selyemzöveteket adunk el vám- és portó-
mentesen közvetlen magánvételre.
SCHWEIZER & Co., LUZERN U 24 (Svájc.)
Selyemkivitel Királyi udvari szállító.

RIDIKÜL-t
és egyéb firom bőrűt legelőnyösebben vásárolhat a készítőnél
CSÁNGÓ-nál
Budapest, IV., Múzeum-körút 5. sz.
TELEFON: 67-00.
Olcsó szabott árak Grand Prix aranyérem Páris
A CZIM PONTOS.

Technikum Mittweida
Igazgató: A. Holtz, tanár. (Száraz királyg.)
Magasabb technikai tanítást az electro- és gépészeti
mérnökök részére. Gazdagon felszerelt electrotechn. és gép-
észeti laboratóriumok. Tanulmányi műhelyek.
3610 hallgató a 26-ik iskolaévben.
Program stb. díjlanlan a titkárság által.

VALÓDI ÉKSZÉREK
EZÜSTTÖRÖK, ÓRÁK, DISZTÁNGYAN STB.
GYÁRI ÁRON BESZERELHETŐ ANGOL REN-
DEZŐ PÉZTÉSI MÓDOZATOK MELLETT
SÁRGA JÁNOS
BUDAPEST, KOLOZSVÁR,
Kisgyőr 5. sz. Pék: Mátyás tér 13.
Képes árjegyzék ingyen.

Kolozsvári (Heinrich-féle)
Szent László
pipere szappan
E világhírű különlegesség azért érte
el — hirdetés nélkül is, — a
milliók forgalmát,
mert a legregebbek bőr-
finomító pipere-szappan
és egyuttal a legkiválóbb
bakterium ölő
védőszer
ragályos betegségek elkerülésére.
Ára 70 fillér. Mindenütt kapható.

Mein!
kávé-
keverékei
elsőranguak
forduljon minden ér-
deklődő, ki súlyt
tekett elsősorú faj-
tisztá anyagra.
NAGYENYED-re
GYÖMÖLCSFACSEMÉTEK
Sétányfák, díszcserejék, tüleveleűek, kert-
témővények, boggyógyümölcsűek stb. stb.
SZÓLÓOLTANYÓK
(I. sima áru) európai és amerikai sima
gyökerekes vesszők. (Oltató díszárjegyzék
kívánatra ingyen.)
FISCHER és Tarsai
faiskolák és szőlőoltványtelepek

Kiápadhatlan forrása
az erőnek
mindazokra nézve, akik bágyad-
tak és törődöttek, idegesek és
erélytelenek, akiknek munkabi-
rást szellemi vagy testi tüleröl-
tetés bántotta meg, vagy akiknek
ellenállását koragy vagy súlyos
kedélybántalom ingatta meg,
a Sanatogen
14000-nél több orvos és orvostanár
minden művelt államból kitűnő
véleményt mondott a Sanatogen-
ről. A tartósan emelkedő kereslet,
valamint számtalan lelkes levél is
igazolja, hogy százezrek várják
és nyelik erejük megújodását
és testi és szellemi munkabírásuk
javulását a Sanatogenről. Kapható
minden gyógyszertárban és drogeri-
ában. Ismertető füzetet ingyen és
bérmentve küldenek Bauer & Cie,
Berlin, SW 48.

Oly hölgy
vesszőparipa-
híliomtejszappan
használja. — Egyedüli gyártó:
Bergmann & Co. Tetschen a. E.
Darabja 80 filléret minden gyógyszertár-
ban, drogeriában és illatszerekkereskedésben
stb. kapható.

Lohr Mária (Kronfus)
csipke-, vegyítéskészítő-, kelmefestő-, szőnyegporeló-
és szőrmegővő gyári-intésete. * Telefon 57-08.
Budapest VIII. kerület, Baross-utca 85. szám.

SALVATOR
kiváló bőr- és
lithiumos
gyógyforrás
vese- és hólyagbajoknál, köszvényélnél, czukorbetegségnél, vörhenyénél, emésztési és
lélegzési szervek hurutjainál kitűnő hatású. — Természetes vasmentes és
szulfidforrás.
Kapható ásványvízkereskedésekben és
gyógyszertárakban.
SCHULTES ÁGOST
Szinye-Lipóczi Salvatorforrás-vállalat,
Budapest, V., Rudolf-rakpart 8.

Neuraszhol
lőrv. védve.
Leghatásosabb erőltető
nemi neurasthenia
esteleiben.
Külső használatra.
Biztos siker!
Ara üvegenként 32 korona,
orvosi használati utasítással.
Kapható a feldarustónál:
Apoth. zum goldenen Hirschen
Wien, I., Kohlmarkt
és minden gyógyszertárban.

KOCSIÁRUCSARNOK
BUDAPEST, IX., Köztelek-utca 4. sz.
A monarchia legnagyobb kocsiárkátára. * Árjegyzék ingyen.

Ártalmatlanok
a BABYMIRA-CRÉM nevű gyermekkenőcs készítéséhez hasz-
nált alkatrészek. Jóhatású ezen Baby-mira-erém vörös és nedvesség
által feldörzsölt bőr, bőrkütes és sömör ellen, mivel azonnal fáj-
dalomesillapítólag gyógyít, miért is Baby-
mira-erém orvosok és szülésznek által
nagyon ajánlatik. — Felöltök is igen jó
eredimményel használják ezen Baby-mira-
erémet felrepedt bőr, kézborúrnáság és
lábizzadás ellen. Egy doboz ára 60 fillér.
Kapható minden gyógyszertárban vagy az
egyedüli készítőnél: BRODJOVIN H.
Zrinyi-gyógyszertár Zágráb (Zagreb).

MINDEN GYERMEK a most megjelent Tulipán Gyermekeház árjegyzékét

olvassa, melyben az összes gyermekruházati cikk, kalapok, harisnyák, fűzők és cipők is fiúk és lányok részére, összesen 17 éves korig befoglaltnak, melyet kívánatra ingyen küld a TULIPÁN GYERMEK OTTHON, Darvas Jenő... Budapest, IV., Koronaherceg-utca 8/a. sz.

Divatos kézimunkák és a hozzávaló anyagok a legmodernebb kivitelben olcsó árakban beszerezhetők: WIEG TESTVÉREK-nél

Budapest, V., Deák Ferenc-utca 16. szám. Előnyomda és műrajzterem. Választékát szívesen küldünk

Yvonne de Treville világhírű operaénekesnő nyilatkozata a Dr. Biró-féle Havasi GYOPÁR-KRÉMRŐL.

(Az eredeti francia levele magyar fordítás.) Köszönöm a küldött Havasi GYOPÁR-KRÉMET, amelyet használatban főnő-gyógyesnek találtam. Kiváló minősége nem mindennapi. Yvonne de Treville.

Dr. Biró-féle törv. védett Havasi GYOPÁR-KRÉM a legkitűnőbb arc- és bőrgyógyászati készítmény, amelyet használatban főnő-gyógyesnek találtam. Kiváló minősége nem mindennapi. Yvonne de Treville.

Wolf Gyógytár Kolozsvár. Budapestben kapható: Török Gyógytár Király-utca Opera Andrássy-ut Hunnia Erzsébet-körút 56 valamint esaknem minden nagyobb vidéki gyógyszerárban és drogeriában.

Budai Szt. Lukácsfürdő «Nagyszálló»-jában és «Thermal»-szálló-jában szoba teljes ellátással napoként 10 koronától feljebb. Minden szoba kilitással a Dunára. Kénes iszapfürdők és iszapborogatások. Fürdőismertető díjmentesen küld. Szt. Lukácsfürdő részv. társ.

Advertisement for Brausweller Janos watches, featuring an illustration of a watch and text: 'MAGYARHON ELSŐ, LEGNAGYOBB ÉS LEGJOBB HIRNEVŰ ÓRAÜZLETE. Alapított 1847. Brausweller Janos ÓRAK, EKSZEREK 10-ÉVI JÓTÁLLÁSSAL RÉSZLETFIZETÉSRE'.

Advertisement for Parádi Arsen eye medicine: 'PARÁDI ARSEN vizben vastartalommal oly kincsünk van, mely minden eddigi arsen-savas viznél (Roncegno Levico) hatásosabb, és könnyebben emészthető s manapság már, mint hogy legelőkelőbb orvos tekintélyünk felkarolják s a fogszerzők egész serege dicsőri hatását, huzatában csaknem kizárólag keresetnek örvend. — Egy postaláda (7 palack) parádi arsen vastartalmú gyógyvizet Magyarország összes postállomásaira 6 K 50 f.-ért bér. szállít a főraktár EDESKUTY L. cs. és kir. udv. szállításító UDAPESTEN'.

Advertisement for hair dye: 'A legjobb és legolcsóbb hajfestőszer A Czerny-féle Tanningene Évekig eltart, soha nem fog. Ár 5 korona. Levelezni: Wien, XVIII. Karl Ludwigstr. 4. Raktár L. Maximilianstrasse 9. Szépsége sokkal tovább tart, ha állandóan Czerny-féle keleti Rozsaterjet használ. Az ára 2 kor. A hozzávaló Balsamszappan 60 fillér. A Czerny-féle Osan a legjobb a fogaknak és a szájnak. Osan-szájviz 1 korona 80 fillér, Osan-fogpor 90 fillér. — Fapható gyógyszerárakban, drogeriákban és illatszertárakban.'

Advertisement for Margit medicine: 'MARGIT gyógyforrás — (Bereg megye.) a gyomor, belek, húgyhólyag s különösen a légzőszervek hurutos bántalmánál igen jó hatású még akkor is, ha véresek esete forog fenn. Megrendelhető: EDESKUTY L.-nél Budapestben és a forrás kezelőszéknél Munkácsen.'

Advertisement for Keleti-féle orthopedic shoes: 'Keleti-féle cs. és kir. szab. Sérvető pneumatikus gummilépőjével, a legkényelmesebb és maga nemében! támogató és erősítő elyngült altestszerveket! haskötő gumi mulábak, görsérhuzsnyák, málvák, műtűzők, járó és támogatók, egy-nestartók, valamint a testgyógyesítő, a technika legmodernebb betegapólas- és tartozó összes cikkkel elvett szertű legújanyosabb gyári árak mellett készítették KELETI J. cs. és kir. szab. sérvető és testgyógyesítő gépek gyárában Budapest, IV., Koronaherceg-utca 17. Legújabb lépcső lényegesen könnyű és bízantív. Alapítástott 1878. Telefon 13-78.'

Advertisement for Agyvollak: 'Agyvollak! 5 kiló uj, jó formott, permenes K 9-00, 5 kiló jobb K 12-—, 5 kiló fehér, pehely-puha fozott K 30-—, 38-—, 42-— KÉSZ ÁGYAK piroc agy-huzatból, jól megkötve, 101 nagyságú, 1. Ányha, vagy 1 dorétkaj 180 cm. hosszu, 116 cm. széles K 10-—, 12-—, 15-— és 18-—, 2 méter hosszu, 140 cm. széles K 13-—, 15-—, 18-— és 21-—, 1 fekvőkos 80 cm. hosszu, 58 cm. széles K 3-—, 3-50 és 4-—, 90 cm. hosszu, 70 cm. széles K 4-30 és 5-30. Készítés minden letetés mellett mértékben is. 3 réteg szőrmétracok 1 Ágyra K. 37-—, jobbak K 33-—. Szőrtűlés utánvót mellett bízantív 9 K-tól feljebb. Bevezetés és vizsáktűlés a postaköltséig megértésé ellenében megengedve. Sachsel Benedek, Lobes 60. Pilsen mellett. (Csehszlovákia.)'

Advertisement for optical equipment: 'Legjobb és legmodernebb fényképező gépek, objektívek stb. kényelmes havi lefizetésre. Kívánatra kimerítő árjegyzék ingyen. Aufrecht és Goldschmied utóda Elek és Társa R.-T. Budapest, IV., Károly-körút 10. szám.'

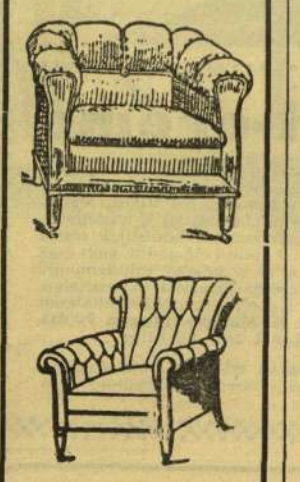
KOLERA

elleni védekezéshez szükséges eszközök, u. m. fertőtlenítő-készülékek, gummiköpnyegek, gummikeztyűk, gummiczipők stb. a legjobban beszerezhetők:

Fischer Péter és Tsa részvény-társaság első magyar orvos-sebész műszerek gyárában Budapest, IV. kerület Kossuth Lajos-utca 6. Telefon szám: 9-58.

BŐR-SZÉK IPAR

KENDI ANTAL Budapest, IV. ker. Semmelweis-u. 7. sz.

Angol bőrbutor készítése, festése és renoválása saját műhelyben. Ebédlőszékek irodafotelek valódi bőrrel. Utóbutor állványok kárpitozása. Székátalakítások.

Advertisement for O'Sullivan's gum shoes: 'Meglepő eredmény. Mióta "O'Sullivan's" gummisarkot viselünk, sokkal jobban és könnyebben érezzük magunkat. Sullivan gummin járni már azért is élvezet, mert rugékonnyan és kellemesen járunk azon. Tehát ezentűl csakis O'SULLIVAN gummit viselünk. Kapható minden szakkavágó üzletben.'

ROZSNYAY PEPSIN BORA.

Kellemes ízű, kiváló jó hatású szer étvágytalanság, rendetlen emésztés és gyomorgyengeség ellen.

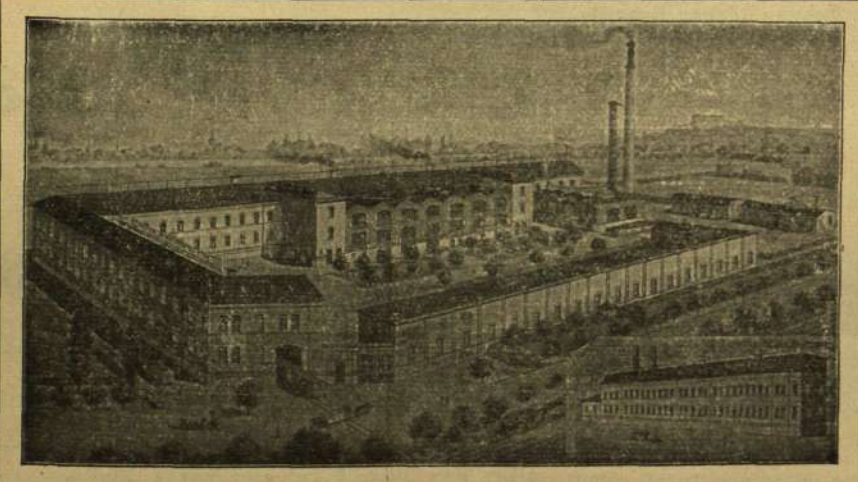

Étkezés közben véve, megóv a gyomor-terheléstől. Egy üveg ára 3 kor. 20 fill. Kapható: minden gyógytárban valamint Rozsnyay Mátyás ARAD, Szabadság-tér.

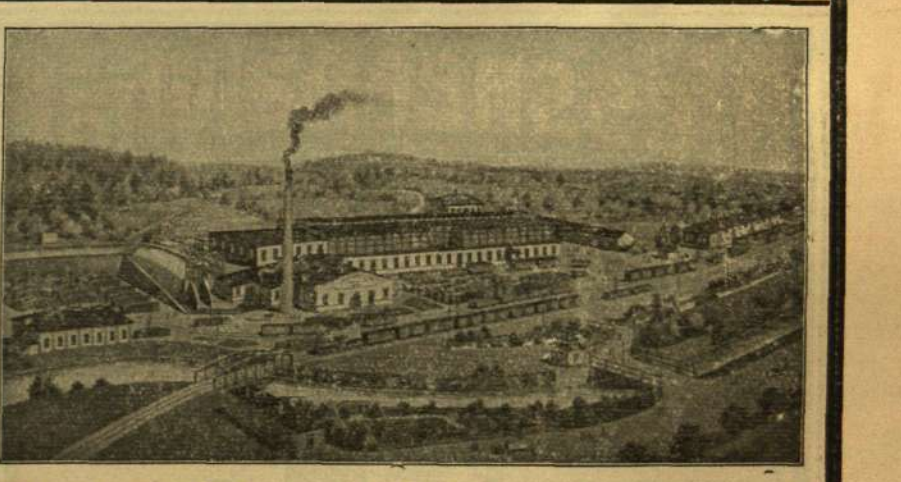
Advertisement for Homok, kavics, lesz értékesítve: 'bányahulladék stb. legelőnyösebben ha cementtel keverjük és falazótég-lyakt, úrtömböket, tetőcserepeket, járdalapokat, csöveket stb. készí-tünk belőle: Dr. GASPARY-féle gépeken és formákon. Dr. GASPARY & Co. gépgyára, MARKRANSTÁDT Németország. Kérjük gyárunkat meglátogatni. 228. sz. bro-súra ingyen.'

Advertisement for Heckenast zongorák: 'ALAPITVA 1865. HECKENAST GUSZTÁV ZONGORATERMEI Bpest, csakis Gizella-tér 2. Telefon. IBACH-ZONGORÁK egyedűli képviselője. IBACH-zongorát játszanak és ajánlanak: Backhaus, Dohnányi, Pugnol, Alice Ripper, Sauer, Stefaniay stb.'

DAVID KÁROLY és FIA dobozárú- és faanyaglemez-gyár részvénytársaság.

Napi gyártás 500,000 doboz, — 150 lóerőre berendezett gép. — 600 munkás.

Szállít évente 200 vagon szürke, barna és fehér lemezt. 500 lóerős gép vízire. 300 lóerős gőzgép. 200 munkás.

Sürgönyezim: Közp. iroda: Budapest, I., Mészáros-utca 58. Telefon: 41-48. szám.

HALTENBERGER KASSA RUHAFASTÓ-, VEGYITISZÍTÓ- ÉS GŐZMOSÓ-GYÁR Budapest, IV., Károly-körút 3. NAP ALATT LEGSZEBBEN FEST FEKETE. ALAPITVA 1810.

